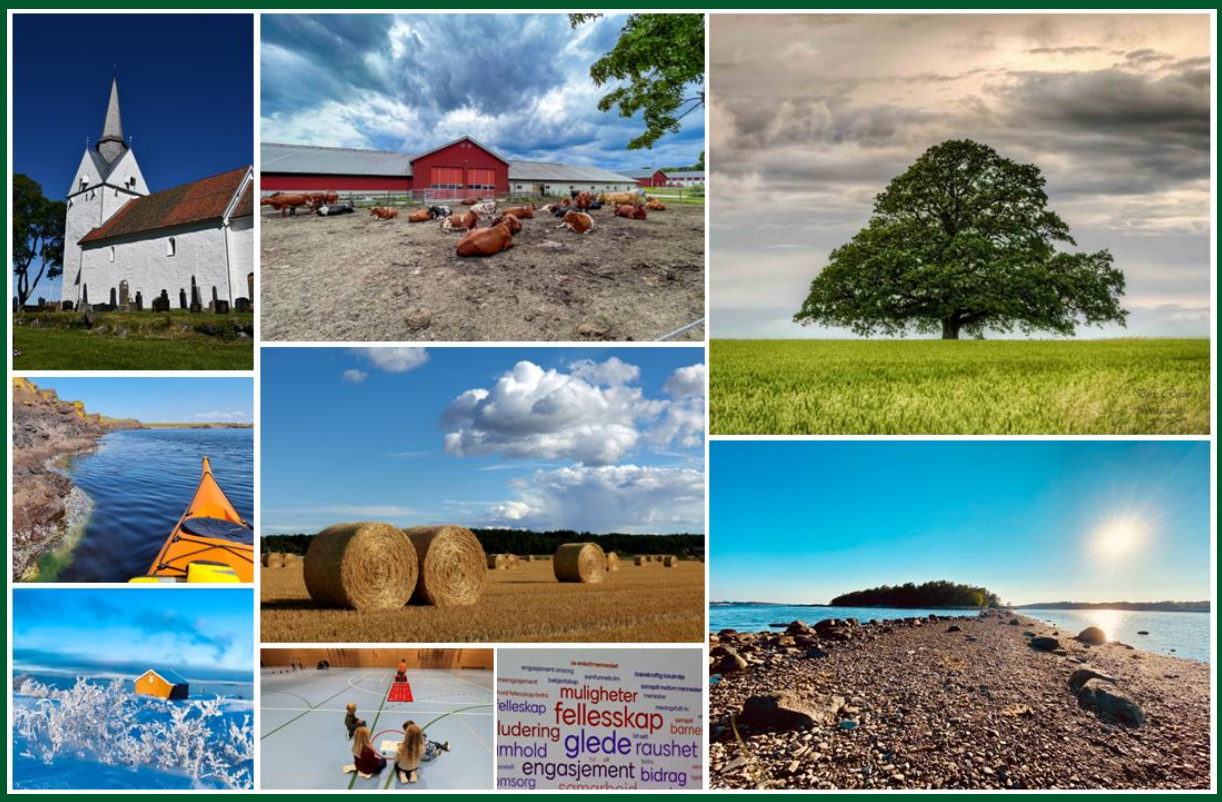
Råde kommune

rade.kommune.no

Økonomiplan og handlingsprogram 2027-30
Årsbudsjett 2027

Kommunedirektørens forslag

Økonomiplan og handlingsprogram 2027-30

Kommunedirektørens innledning 5

Økonomiske rammebetingelser 7

1. Økonomiplan 2027-30 for Råde kommune 7
2. Rammebetingelser for økonomiplan 2027-30 7
3. Tjenesteutvikling og satsingsområder 10
   - Vi i Råde 10
   - Attraktive Råde 11
   - Planarbeid 23
   - Medarbeiderskap 26
   - Kontinuerlig forbedring og effektivisering i tjenestene 27
4. Investeringer 2027-30 29
5. Økonomisk bærekraft og risiko 34
6. Mottatte søknader 39
7. Årsbudsjett 2027. Talldelen 41

Handlingsprogrammet 2027-30 43

- Kommuneplan - Satsingsområder 2027-30 44
  - LEVE HELE LIVET I RÅDE 44
  - ATTRAKTIVE RÅDE 45
  - GRØNNE RÅDE 46

Tjenesteområdene 47

- Tjenesteområde Oppvekst og levekår 47
- Tjenesteområde helse, omsorg og rehabilitering 51
- Tjenesteområde Miljø, plan, teknikk og eiendom 55
- Kommunedirektør m/staber 58

Betalingssatser 60

Økonomiske oversikter 61

Kommunedirektørens innledning

Råde er en kommune med store muligheter. Vi har et sterkt lokalsamfunn, engasjerte innbyggere, et aktivt næringsliv og medarbeidere som hver dag leverer viktige tjenester til innbyggerne. Samtidig står vi overfor krevende utfordringer knyttet til økonomi, demografi, sikkerhet og tilgang på arbeidskraft.

I Råde skal vi møte framtiden gjennom samhandling, innovasjon og involvering. Vår felles satsing *Vi i Råde* bygger på troen om at «Snakker vi sammen, skaper vi sammen». Innbyggere, folkevalgte, ansatte, frivillighet, næringsliv og samarbeidspartnere må være med på å utvikle løsningene som skal forme morgendagens kommune.

Smartbygda Råde er en viktig drivkraft i dette arbeidet. Gjennom samarbeid med næringsliv, akademia, frivillighet og innbyggere utvikler vi nye løsninger innen blant annet fremtidens helsetjenester, energi, mobilitet, sentrumsutvikling og frivillighet. Målet er å skape bærekraftige tjenester, attraktive lokalsamfunn og en kommune som er rustet for framtiden.

Forebygging vil fortsatt være en av våre viktigste strategier. Vi vet at tidlig innsats gir bedre livskvalitet for innbyggerne og mer bærekraftige tjenester for kommunen. Derfor skal vi styrke arbeidet for gode oppvekstsvilkår, god psykisk og fysisk helse, aktiv deltakelse i arbeidslivet og muligheten til å bo trygt hjemme hele livet.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen, klimaendringer og økt digital sårbarhet stiller også nye krav til kommunen. I årene som kommer må vi styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap slik at vi er best mulig forberedt på både uønskede hendelser, kriser og langvarige samfunnspåkjenninger.

Kommunedirektørens forslag til handlingsprogram og økonomiplan for 2027–2030 er utarbeidet innenfor stramme økonomiske rammer. Regjeringens forslag til statsbudsjett gir svært lite økonomisk handlingsrom for Råde kommune, samtidig som økte kostnader, demografiske endringer og et høyt tjenestebehov stiller store krav til prioriteringer og effektiv ressursbruk. Kontinuerlig forbedring og effektivisering, vil være helt nødvendig for å kunne skape økonomisk handlingsrom i årene som kommer. Dette krever at vi arbeider smartere, samarbeider bedre og tar i bruk nye løsninger, samt øker kommunens inntektsgrunnlag.

Økonomiplanen viser en gradvis forbedring av resultatene gjennom planperioden. Dette oppnås gjennom stram økonomistyring, omstilling og prioritering av kommunens kjerneoppgaver. Kommunedirektøren har innarbeidet finansiering av gang- og sykkelveier på Slangsvoldveien og Tom-Hafell.

Investeringsplanen er konsentrert om tiltak som er viktige for kommunens utvikling. Den største satsingen i perioden er etableringen av nye omsorgsboliger på Øvre Langbråten for personer med rus- og psykiske helseutfordringer. Prosjektet er en viktig del av utviklingen av Fremtidens helsetjenester, som skal bidra til å sikre bærekraftige tjenester tilpasset framtidige behov. Kommunedirektøren legger til grunn en ansvarlig investeringspolitikk der nye investeringer må balanseres mot kommunens økonomiske bæreevne og langsiktige handlingsrom.

Til tross for en krevende tid skal vi fortsette å utvikle Råde som en attraktiv kommune å bo, arbeide og leve i. Gjennom utvikling av sentrum, nye boliger, gode møteplasser, satsing på frivillighet og sterke fellesskap skal vi videreutvikle et lokalsamfunn preget av trygghet, tilhørighet og livskvalitet.

De kommende årene vil kreve tydelige valg, mot til å prioritere og vilje til forandring. Med verdiene våre som kompass og gjennom samarbeid på tvers av kommunen og lokalsamfunnet, skal vi fortsette å utvikle tjenester og lokalsamfunn som møter framtidens behov.

Sammen bygger vi framtidens Råde.

Inger Kristin Skarpholt Fjeld
Kommunedirektør

Økonomiske rammebetingelser

1. Økonomiplan 2027-30 for Råde kommune

Det har vært gjennomført et dialogseminar med utvidet formannskap i juni 2026. Dialogseminaret går over to dager hvor folkevalgte legger inn sine innspill til videre utvikling av kommunen.

Til behandling i desember legger kommunedirektøren fram forslag til økonomiplan med endringer i:

- Planlagt utvikling av netto driftsresultat
- Planlagt utvikling av disposisjonsfondet.
- Planlagt utvikling av gjeldsgrad

2. Rammebetingelser for økonomiplan 2027-30

Kommunedirektøren legger følgende rammebetingelser til grunn:

Stabile rammebetingelser
Kommunedirektøren legger til grunn at staten ikke vil foreta vesentlige endringer i kommunenes økonomiske rammebetingelser i perioden frem til 31.12.2030.

Inntektssystemet
Regjeringen legger opp til følgende vekst i frie inntekter for 2027 for landet:

Vekst i frie inntekter	**2 600 000 000**
Merkostnader til demografi	-2 200 000 000
Økt Handlingsrom	**400 000 000**

Beregnet økt handlingsrom for Råde kommune blir ut ifra kommunens kostnadsnøkkel er ca. kr 575 000,-.

Innenfor den samlede veksten i frie inntekter, er det i denne økonomiplanperioden ingen handlingsrom til tjenesteutvikling slik beregningen over tilsier.
Veksten i frie inntekter og «økt handlingsrom» dekker ikke kommunens reelle kostnadsøkninger i 2027 og Regjeringens satsinger/tilpasninger er derfor sterkt tilpasset på grunn av den pressede økonomien i kommunedirektørens forslag til budsjett.

Rammetilskuddet til kommunene er for 2027 beregnet ut fra det nye inntektssystemet.
Råde kommune kom ut som en av de dårligste kommunene i Østfold i årets statsbudsjett. Det er ulike årsaker til at veksten i frie inntekter varierer mellom kommunene, da den påvirkes av endringer i folketall og alderssammensetning, utslag fra inntektssystemet, som følge av kriteriedata, skjønnsmidler, vekstilskudd, distriktstilskudd, skattegrunnlag med videre. Råde kommune fikk en realøkning på 4,2%, mens snittet i Østfold var på 5,0% og på landsbasis var den nominelle veksten 4,9%.
For mer informasjon om statsbudsjettet vises det til
Kommunal- og distriktsdepartementets budsjettforslag Prop. 1 S og Grønt hefte.

Kommunedirektøren legger til grunn at inntektssystemet vil være stabilt i perioden 2027-30.

Ressurskrevende tjenester
I statsbudsjettet for 2027 foreslås det en innstramming i ordningen ved at innslagspunktet økes med 23 000 kroner utover ordinær lønnsvekst. Dette vil isolert sett redusere refusjonsinntektene og øke kommunens egenfinansiering av ressurskrevende tjenester med kr 642 000,-.

Innslagspunktet for beregning av refusjoner for ressurskrevende tjenester justeres og økes med kr 121 000,-.

Frie inntekter
I regjeringens forslag til statsbudsjett får Råde kommune i 2027 kr 673 780 000,- i form av skatt og rammetilskudd. Dette er en vekst fra RNB – Revidert Nasjonalbudsjett 2026 på 3,48%, tilsvarende kr 23,5 mill.

Kommunedirektøren har i økonomiplan 2027-30 videreført befolkningsvekstbasert anslag for frie inntekter. Dette betyr at kommunedirektøren i sitt forslag har lagt inn en forventet befolkningsvekst og en forventet skattevekst i planperioden. Dette er omtalt nærmere under «Befolkningsvekst» nedenfor.

Lønns- og prisvekst er hensyntatt i økonomiplanperioden. Ved utarbeidelsen av budsjettet og tildelingen av rammer til virksomhetene har kommunedirektøren lagt til grunn en lønns- og prisvekst på 3,5 % på inntektssiden og 3,0 % på utgiftssiden. Dette viderefører kravet om effektivisering og god ressursutnyttelse i virksomhetene.
I statsbudsjettet er den kommunale deflatoren beregnet til 3,8 %, som uttrykker forventet samlet lønns- og prisvekst i kommunesektoren. Kommunedirektøren har ikke økt virksomhetenes rammer tilsvarende denne veksten, og virksomhetene må derfor håndtere differansen innenfor egne budsjettrammer gjennom effektiv drift og prioriteringer.

Renter
Kommunedirektøren legger som tidligere Norges bank sin rapport «Pengepolitisk rapport» til grunn for renteprognosen i planperioden.

Kommunedirektøren har lagt til grunn at styringsrenten vil være 4,5% ved utgangen av 2026. I 2027 er det lagt inn en forutsetning om at renten vil gå opp med 0,25%. Det er videre lagt til grunn at renten vil falle med 0,75% i perioden 2028-30 og renten vil da være 0,5% lavere enn dagens nivå i slutten av perioden.
Med kommunedirektørens foreslåtte investeringstakt, og prognostisert rentenedgang, vil kommunens renteutgifter på investeringslån øke med kr 29,1 mill. og avdragsutgifter vil øke med kr 10,9 mill. fra 2026 til 2030.

Ved en eventuell renteendring utover det som er forutsatt i økonomiplanen, vil 1% renteendring, med utgangspunkt i gjeld pr 31.12.26, utgjøre ca. kr 4,5 mill. pr. år i mer-/mindreutgift på renteutgifter.

Tilsvarende vil 1% renteendring på bankinnskudd utgjøre ca. kr 1,8 mill. i mindreinntekt/merinntekt i helårseffekt på renteinntekter.

Finansforvaltningen
Råde kommune har pr dato ingen plassering i finansielle aktiva (aksjefond m.v.). Kommunen har i alle år hatt en lav risiko knyttet til finansforvaltningen. Sårbarheten ved svingninger i finansmarkedene vil være lav i kommende fireårsperiode.

Pensjonskostnader
Kommunedirektøren legger til grunn stabile pensjonskostnader i perioden 2027-30.

Lønnsvekst
Lønnsvekst inklusivt overheng og glidninger fra 2026 til 2027 er 4,0%, dette er hensyntatt i budsjettet. Kommunedirektøren legger til grunn at lønnveksten vil ha noe lavere nivå i resten av

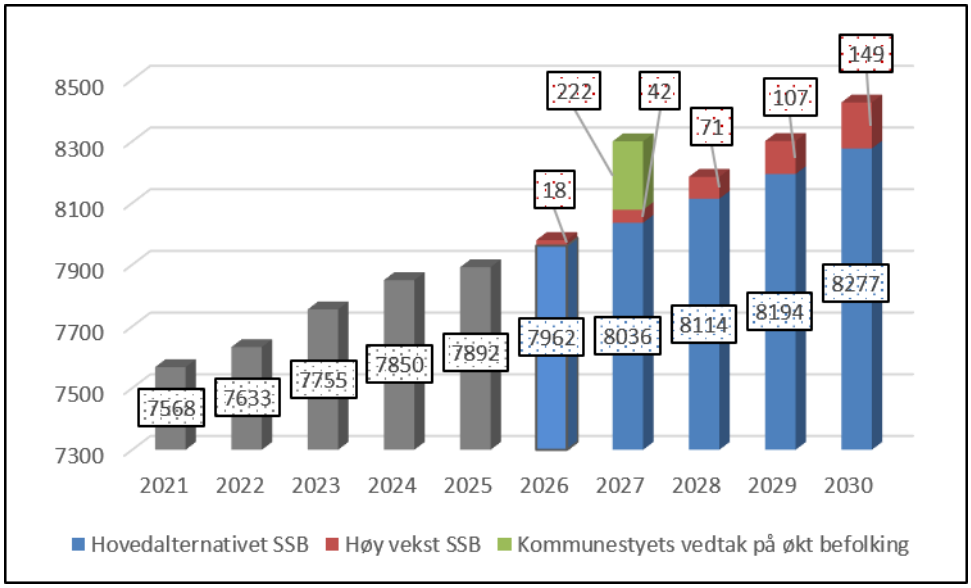
planperioden og har lagt inn en lønnsvekst på 3,8% i 2028, 2029 og 2030. Kommunedirektøren benytter, som tidligere år, statsbudsjettets anslag i sitt forslag til økonomiplan.

Befolkningsutvikling
Kommunedirektøren legger til grunn SSBs prognose for beregning av frie inntekter i planperioden. Boligbyggingen har de siste årene utviklet seg noe langsommere enn ønsket. SSBs hovedalternativ er på bakgrunn av dette lagt som grunnlag for befolkningsvekst og anslag på frie inntekter i perioden 2027-2030.

Befolkningsveksten i Råde kommune er beregnet til om lag 1,0 prosent per år i planperioden. Veksten forventes å komme både gjennom netto innflytting og en fortsatt attraktiv beliggenhet i arbeidsmarkedsregionen rundt Moss, Fredrikstad og Sarpsborg. Kommunen har gjennom arealplanlegging og regulering lagt til rette for fortsatt utvikling av bolig- og næringsområder, noe som gir grunnlag for videre vekst på lengre sikt.
Samtidig bidrar høye byggekostnader, økte renter og et mer krevende boligmarked til at utbyggingstakten på kort sikt er lavere enn tidligere forventet. Dette medfører usikkerhet knyttet til tidspunktet for realisering av nye boligprosjekter og dermed også befolkningsutviklingen. Kommunedirektøren har derfor valgt en nøktern tilnærming ved å legge SSBs hovedalternativ til grunn for planperioden.

Selv om veksten er nedjustert sammenlignet med tidligere forutsetninger, forventes Råde fortsatt å være en kommune i vekst. Befolkningsutviklingen vil ha stor betydning for kommunens inntektsgrunnlag og framtidige behov for tjenester innen blant annet barnehage, skole, helse og omsorg. Kommunen vil derfor følge utviklingen tett
, og fortløpende vurdere behovet for justeringer i økonomiplanen dersom veksten avviker fra de forutsetningene som nå er lagt til grunn.

I diagrammet nedenfor er det lagt inn en oversikt over faktisk befolkning pr 31.12 i 2021-2025, SSB sitt hovedalternativ for befolkningsframskriving pr 31.12 i 2026-30, samt endring ved SSB sitt høy vekst alternativ.

3. Tjenesteutvikling og satsingsområder

Råde kommune skal være et attraktivt sted å bo, arbeide og leve gjennom hele livsløpet. Kommunens tjenester skal bidra til trygghet, mestring og livskvalitet for innbyggerne i alle livsfaser. Barn og unge skal få gode oppvekstsvilkår, voksne skal ha mulighet til deltakelse i arbeids- og samfunnsliv, og eldre skal oppleve verdighet, selvstendighet og trygghet i hverdagen.

I møte med økende forventninger, demografiske endringer og strammere økonomiske rammer må kommunen utvikle tjenestene på nye måter. Fremtidens løsninger krever innovasjon, effektiv ressursutnyttelse og et tett samarbeid mellom kommunen, innbyggerne, frivilligheten og næringslivet. Gjennom samskaping og aktiv involvering skal vi utvikle tjenester som i større grad bygger på innbyggernes egne ressurser og behov.

Kommunen skal legge til rette for attraktive bo- og nærmiljøer, fremme bærekraftig vekst og sikre at tjenestene holder høy kvalitet innenfor de økonomiske rammene som er tilgjengelige. Digitalisering, forebygging og tidlig innsats vil være sentrale virkemidler for å møte fremtidige utfordringer. Gjennom målrettet tjenesteutvikling og langsiktige prioriteringer skal Råde styrke sin posisjon som en attraktiv vekstkommune med gode levekår, sterke fellesskap og høy livskvalitet for innbyggerne.

Vi i Råde

Vi i Råde er kommunens felles verdi-, holdnings- og utviklingsarbeid, bygget på prinsippet *«Snakker vi sammen, skaper vi sammen»*. Arbeidet skal fremme innovasjon, samhandling og nye arbeidsmåter som styrker kommunens evne til å møte framtidens utfordringer. Vi legger til rette for at Råde kan være en fellesskapskommune der innbyggere, næringsliv, frivillighet, folkevalgte og ansatte utvikler lokalsamfunnet sammen. Gjennom tillit, medvirkning, samarbeid og samhandling kan vi skape løsninger som gir større verdi for fellesskapet enn det kommunen kan oppnå alene.

Innovasjon er en kjerneoppgave for kommunen og skal være en naturlig del av virksomhetenes arbeid med kontinuerlig forbedring av tjenester, prosesser og arbeidsmåter. Arbeidet tar utgangspunkt i innbyggernes behov og forventninger, og bygger på bred involvering av ansatte, innbyggere, næringsliv og andre samarbeidspartnere.

Råde kommune står overfor betydelige endringer knyttet til demografi, digitalisering, økonomiske rammer og økte forventninger til tjenestene. For å møte disse utfordringene må kommunen tenke nytt, fortsette å utvikle samarbeid på tvers av tjenester og fagområder og utvikle løsninger i samarbeid med dem som berøres av dem. Gjennom «Vi i Råde» er samhandling, innbyggerinvolvering og samskaping en grunnleggende arbeidsform i kommunens utviklingsarbeid.

Kommunens innovasjonsstrategi gir retning for dette arbeidet og understøtter ambisjonen om å være en organisasjon i kontinuerlig utvikling. Vi skal legge til rette for tiltak som er nyskapende, nyttige og som skaper reell verdi for innbyggere og samfunn. Samtidig skal vi videreutvikle kommunens kompetanse innen prosessledelse og utviklingsarbeid, slik at ledere og medarbeidere har nødvendig kapasitet og kompetanse til å drive endrings- og forbedringsprosesser. På denne måten skal «Vi i Råde» bidra til bærekraftige tjenester, økt innovasjonsevne og et sterkere fellesskap i kommunen.

Attraktive Råde

Smartbygda

Smartbygda Råde er etablert som et samarbeid mellom kommunen, privat næringsliv, innbyggere og akademia, med mål om å utvikle nye og forbedrede bærekraftige tjenester, redusere kostnader og legge til rette for bærekraftig næringsutvikling.
Kommunen har samtidig lagt til rette for en rekke innovasjonsprosjekter gjennom lederutviklingsprogrammet og gjennom innovasjonsarbeid i virksomhetene. For å styrke gjennomføringskraften og sikre bedre samordning av utviklingsarbeidet samles innovasjonsaktivitetene i kommunen under én felles satsing gjennom Smartbygda Råde.

Råde kommune har gjennom arbeidet med prosessledelse og Smartbygda, etablert solid innovasjonskompetanse i organisasjonen. Det er tilsatt en egen **fremtidspilot** og etablert en innovasjonsgruppe med deltakere fra alle virksomhetene for å arbeide videre med kommunens innovasjonsarbeid og organisasjonsutvikling.

I 2027 vil Smartbygda Råde være en sentral drivkraft for kommunens innovasjons- og utviklingsarbeid. Smartbygda Råde skal bidra til å styrke kommunens evne til omstilling og innovasjon, utvikle tjenester sammen med innbyggerne og skape et mer bærekraftig lokalsamfunn. Satsingen skal bidra til å møte framtidens utfordringer gjennom utvikling av bærekraftige helse- og omsorgstjenester, attraktive lokalsamfunn, økt frivillig engasjement og grønn omstilling. Arbeidet omfatter blant annet utvikling av nytt helsehus, flere omsorgsboliger, økt bruk av velferdsteknologi, videreutvikling av Tusenårsplassen som møteplass i sentrum, styrket samarbeid med frivillig sektor og tiltak innen mobilitet, energi og næringsutvikling.

Det er opprettet 4 store samarbeidsprosjekter i Smartbygda-arbeidet:

1. Prosjektet **«Fremtidens helsetjenester»**
   Råde kommune står overfor betydelige endringer i helse- og omsorgssektoren de kommende årene. En aldrende befolkning, flere innbyggere med sammensatte helseutfordringer og økende forekomst av demens vil føre til større etterspørsel etter tjenester. Samtidig vil tilgang på personell og økonomiske ressurser bli mer utfordrende. Dette krever omstilling, innovasjon og nye måter å organisere tjenestene på, slik at vi kan møte framtidens behov på en bærekraftig måte.

   For å lykkes må innsatsen i større grad flyttes fra behandling og institusjonsbaserte tjenester til forebygging, mestring og hjemmebaserte løsninger. Målet er at flere innbyggere skal kunne leve aktive og selvstendige liv i eget hjem og nærmiljø så lenge som mulig. Dette innebærer at vi må kombinere kompetente medarbeidere med økt bruk av teknologi, og utvikle tjenester som støtter innbyggernes egne ressurser og mestringsevne.

   Arbeidet tar utgangspunkt i innsatstrappen, som beskriver ulike nivåer av tjenester og tiltak tilpasset den enkeltes behov. Råde kommune vil særlig styrke de forebyggende og helsefremmende innsatsene på de nederste trinnene i trappen. Tidlig innsats, mestring, rehabilitering og egenaktivitet bidrar til å forebygge funksjonssvikt og utsetter behovet for mer omfattende tjenester. Dette gir innbyggerne trygghet og nødvendig støtte, samtidig som de kan opprettholde størst mulig grad av selvstendighet.

   I årene fremover vil vi fortsette å gjøre helhetlige vurderinger av hvordan helse- og omsorgstjenestene skal dimensjoneres og utvikles. Dette omfatter både framtidig behov for sykehjemsplasser, omsorgsboliger og hjemmebaserte tjenester. Målet er å skape en

bærekraftig tjenestestruktur som gjør det mulig for flere å bo hjemme hele livet, samtidig som de som trenger heldøgns omsorg får et trygt og godt tilbud.

Digitalisering vil være en viktig del av denne utviklingen. Råde kommune har allerede tatt i bruk flere velferdsteknologiske løsninger og arbeider videre med digital hjemmeoppfølging og digital hjemmesykepleie. Teknologien skal bidra til økt trygghet, bedre oppfølging og større selvstendighet for innbyggerne, samtidig som helsepersonellets tid kan brukes der behovene er størst. I framtidens Råde skal helse- og omsorgstjenestene være tilgjengelige der innbyggerne bor og lever sine liv. Gjennom en kombinasjon av fysiske og digitale tjenester skal innbyggerne oppleve trygghet, tilgjengelighet og god oppfølging. Teknologien skal støtte de menneskelige møtene, ikke erstatte dem.

Som en del av arbeidet med framtidens helsetjeneste er det gjennomført tilstandsanalyser av Helsehuset hvor det er vurdert behov for oppgraderinger, framtidige funksjoner og mulig utvikling av bygningsmassen. Det vil i planperioden jobbes videre sammen med husbanken for å få på plass en plan for fremtidens helsehus. Samtidig arbeides det videre med etablering av nye omsorgsboliger på Øvre Langbråten for personer med rus- og psykiske helseutfordringer. Her er reguleringen godt i gang og det er dialog med husbanken og arbeidsgrupper, med alle involverte parter, som jobber for å skape et godt botilbud. Prosjektet er viktig både for å gi målgruppen et mer tilpasset botilbud og for å skape større fleksibilitet i kommunens samlede bygningsmasse. I planperioden vil kommunen fortsette se utviklingen av nye bygg og eksisterende formålsbygg i sammenheng, slik at arealene kan utnyttes best mulig og møte framtidens behov for helse- og omsorgstjenester.

Prosjektet «Fremtidens helsetjenester» har som mål å utrede og utvikle bærekraftige og innovative helse- og omsorgstjenester i Råde kommune, slik at innbyggerne sikres nødvendige tjenester innenfor kommunens økonomiske rammer. Innovasjon, digitalisering og samhandling mellom innbyggere, kommunen, private aktører og frivilligheten vil være sentrale virkemidler i dette arbeidet.

Følgende delprosjekter vil ha særlig fokus i 2027:

- **Helsehus:** Videreutvikle og planlegge framtidens helsehus for å sikre hensiktsmessige lokaler og et bærekraftig tjenestetilbud som møter innbyggernes behov for helse- og omsorgstjenester.
- **Øvre Langbråten:** Gjennomføre etableringen av nye omsorgsboliger for personer med rus- og psykiske helseutfordringer, med mål om økt trygghet, selvstendighet og bedre tilpassede tjenester.
- **Bo trygt hjemme – tidlig innsats og mestring:** Utvikle forebyggende og mestringsfremmende tiltak som gjør det mulig for flere innbyggere å bo trygt og selvstendig hjemme lengst mulig.
- **Digitalisering i helse- og omsorgstjenestene:** Ta i bruk og videreføre digitale løsninger og velferdsteknologi som styrker kvaliteten på tjenestene, gir økt mestring for brukerne og bidrar til mer effektiv ressursutnyttelse.
- **Mental helse for barn og unge:** Styrke det forebyggende arbeidet og utvikle tidlige innsatser som fremmer psykisk helse, mestring og tilhørighet blant barn og unge.

2. **Prosjekt «Frivillighet»** har som formål å gjennomgå, videreutvikle og styrke kommunens arbeid med frivillighet, med mål om å skape et mer aktivt, inkluderende og bærekraftig frivillig engasjement i Råde kommune.

Det er etablert både en prosjektgruppe som arbeider strategisk med utviklingen av kommunens frivillighetsarbeid og samarbeid med frivillig sektor. Et sentralt fokusområde er å utvikle en felles forståelse av frivillighetens betydning og rolle i lokalsamfunnet, samt utforske nye muligheter for gjensidige og forpliktende samarbeidsformer mellom kommunen og frivillige aktører.

Målet er å etablere et bredere, mer helhetlig og inkluderende samarbeid der frivillig sektor anerkjennes som en viktig ressurs i utviklingen av gode lokalsamfunn, økt deltakelse og styrket folkehelse.

Fokusområder for prosjektet i 2027:

- **Frivillighetsforum Råde.** Etablere en fast møteplass mellom kommunen, lag, foreninger og andre frivillige aktører.
- **Kartlegging av frivillige ressurser.** Gjennomføre en oversikt over eksisterende lag, foreninger, møteplasser, tilbud og behov.
- **Frivillighetsportal.** Bruke aktivt digital aktivitetskalender som synliggjør aktiviteter, oppdrag og organisasjoner.
- **Rekruttering og inkludering.** Utvikle tiltak som senker terskelen for deltakelse, spesielt for unge, eldre, innvandrere og andre grupper som står utenfor frivillige fellesskap.
- **Samarbeidsmodell mellom kommune og frivillighet.** Utarbeide en frivillighetsstrategi eller samarbeidsavtale som beskriver roller, ansvar og forventninger.

3. **Prosjekt «Sentrum»**. Utviklingen av Karlshus sentrum er en viktig del av arbeidet med å skape en attraktiv og levende Råde. Kommunen bidrar aktivt for å få gjennomført områdereguleringsplanen for sentrum og legger til rette for en utvikling som kommer lokalsamfunnet i sin helhet til gode i et langtidsperspektiv.

   Krevede økonomiske tider gjør det utfordrende for de private næringsaktørene å sette i gang byggeprosjekter. Kommunen vil derfor gjøre et arbeid for å se på justering av planen, på bakgrunn av innspill fra Råde Næringsforening, innenfor det som kan behandles som en forenklet reguleringsendring. Med bakgrunn i kommunestyrets vedtak i september 2026 vil oppstart av arbeidet med å justere planen starte opp i november / desember 2026 og videreføres i 2027.

   I prosjekt **«Sentrum»** skal utviklingen av 1000-årsplassen som en attraktiv møteplass gjennomføres. Med bakgrunn i fremdrift, årstid og forventet gjennomføringsperiode vurderes det hensiktsmessig å starte anleggsarbeidene tidlig våren 2027.

4. **Prosjekt Grønn utvikling** handler om innovasjonstiltak med bærekraftige og miljøvennlige satsinger innenfor blå/grønn næring og utvikling. Det er etablert tre delprosjekter under prosjekt Grønn utvikling:
   a. Prosjektet **Mobilitet/Sykkelbygda Råde** har som formål å utvikle og implementere miljøvennlige mobilitetstilbud for innbyggere, besøkende og næringsliv i Råde. Gjennom prosjektet arbeider kommunen for å redusere behovet for bilbruk og legge til rette for økt bruk av sykkel og gange. Delprosjektene knyttet til elsykkelordning for ansatte, mobilitetsundersøkelser og utredning av tiltak for sykkel- og gangtrafikk ble ferdigstilt i 2026, mens arbeidet med sikker sykkelparkering videreføres i planperioden.

Etablering av sikker sykkelparkering i Karlshus sentrum er et prioritert tiltak for å senke terskelen for daglig sykkelbruk. Formålet er å tilby trygg og skjermet parkering med lademulighet for elsykkel, som reduserer risikoen for tyveri og gjør det mer attraktivt å velge sykkel til arbeid, handel og andre hverdagsreiser. Lokalisering ved rådhuset mot Mosseveien er avklart. Den ønskede plasseringen ligger langs riksveien, og det er nødvendig å søke om dispensasjon fra byggegrense mot vei. Det må også gjøres nye vurderinger av kostnadsbilde, da tiltaket er kostnadskrevende. Arbeidet med etablering av sikker sykkelparkering i Karlshus sentrum videreføres.

Kommunen mottok kr 360 000 i støtte gjennom Klimasats for å utrede tiltak som kan styrke sykkel- og ganginfrastrukturen og bidra til reduserte klimagassutslipp. Som en del av arbeidet er det gjennomført kunnskapsinnhenting, studiebesøk og analyser av transportbehov og mobilitetsutfordringer i kommunen. Arbeidet har gitt et godt faglig grunnlag for videre prioriteringer og resultert i forslag til tiltak som kan gjøre gang- og sykkelforbindelsen mellom Tomb og Karlshus mer attraktiv for gående og syklende.

Det er også gjennomført en transportundersøkelse av studenter ved Høgskolen i Østfold i 2024. Dette vært et viktig kunnskapsgrunnlag i prosjektet og benyttes fortsatt i det videre arbeidet. I 2027 vil kommunen arbeide videre med å vurdere og prioritere tiltakene som ble identifisert gjennom Klimasats-prosjektet, med mål om å styrke forholdene for gående og syklende og gjøre strekningen mellom Tomb og Karlshus mer attraktiv.

b. Prosjektet **Smart Energi** har som mål å bidra til en trygg, robust og fremtidsrettet energiforsyning i Råde kommune. Gjennom prosjektet arbeides det med å identifisere tiltak som kan redusere energibruk, styrke energiberedskapen og legge til rette for økt lokal produksjon av fornybar energi. Arbeidet skal bidra til mer forutsigbare energikostnader, redusere klimagassutslipp og støtte opp under kommunens klima- og energimål.

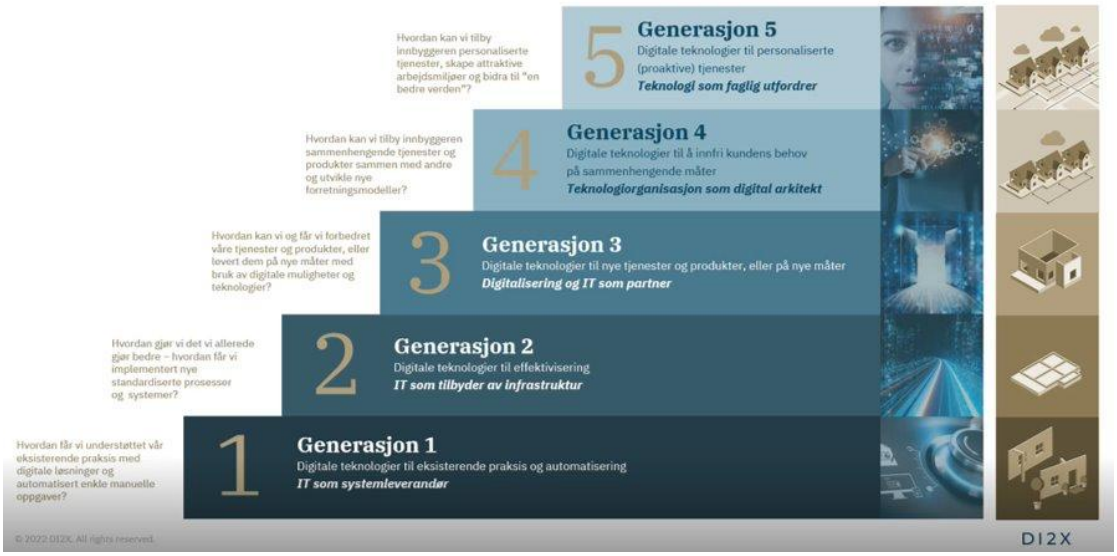
Råde kommune er med i EU-prosjektet ORBIFY 2.0. Prosjektet er et grenseoverskridende samarbeid mellom Råde kommune, Oslofjordregionen og kommuner i Fyrbodal i Sverige. Prosjektet skal utrede muligheter for økt lokal energiproduksjon, bedre energiberedskap og mer fleksible energisystemer, samt utvikle kunnskap og beslutningsgrunnlag for framtidige energitiltak. Som en del av dette prosjektet vil kommunen i 2027 gjennomføre en kartlegging av energiforbruket i kommunale bygg. Formålet er å etablere et bedre kunnskapsgrunnlag for energieffektivisering, energiledelse og vurdering av lokal energiproduksjon. Kartleggingen skal bidra til å identifisere tiltak som gir størst effekt i form av energibesparelser, reduserte kostnader og økt forsyningssikkerhet. Dette vil også gi grunnlag for framtidige investeringer og muligheter for å søke om eksterne støtte- og finansieringsordninger.

Råde kommune planlegger også et konkret solenergi-prosjekt på taket på rådhuset, med et digitalt dashboard som skal visualisere energiproduksjon og energilagring fra kommunale solcelleanlegg. Dette vil gi ansatte, innbyggere og besøkende innsikt i hvordan lokal fornybar energi produseres, lagres og brukes. Løsningen vil også bidra til økt bevissthet rundt energi- og klimaarbeidet i kommunen og gi et bedre grunnlag for oppfølging av energitiltak, i tillegg til å være et beredskapstiltak for lokal energiproduksjon.

c. **Prosjekt «*Blågrønn næring»*** har som målsetting å skape nye næringer for sjø og landbruket i Råde og omegn, og har mål om å skape gevinster innen arbeidsplasser, ernæring, beredskap, selvforsyning og opplevelser. Det har vært fokusert på etablering av en pilot i landbruket som kombinerer oppdrett av fisk på land og helårs drivhus. Prosjektet har også målsetting om å arbeide med turisme i relasjon med kyst og kulturlandskap. Det er også startet arbeid med planlegging og uttesting av nye miljøvennlige løsninger for vannforbedring og avløpshåndtering.

Digital transformasjon
Råde kommunes innbyggere forventer digitale, brukervennlige tjenester som er enkle å benytte og tilgjengelige når det passer dem. Samtidig gir digitalisering, automatisering og kunstig intelligens nye muligheter til å redusere kostnader, øke kvaliteten og frigjøre tid til oppgaver som krever menneskelig vurdering og nærhet. Digitale løsninger skal bidra til bedre innbyggeropplevelser, raskere saksbehandling og mer effektiv samhandling mellom kommunen, innbyggerne, næringslivet og andre offentlige virksomheter.

Råde kommune benytter kompetanseprogrammet «Det digitale kompetanseløftet», arrangert av KS og Digiviken, som støtte i digitaliseringsarbeidet. Programmet beskriver fem nivåer av digital modenhet som kommunene kan utvikle seg gjennom.

Kilde: *KS-programmet «Digital transformasjon»*

I 2027 vil Råde kommune fortsette arbeidet med å utvikle digital modenhet gjennom tjenester som tar utgangspunkt i innbyggernes behov og livssituasjon. Digitalisering skal ikke først og fremst handle om å gjøre eksisterende arbeidsprosesser raskere, men om å skape smartere, enklere og mer sammenhengende tjenester. Målet er at innbyggerne i størst mulig grad skal møte én digital kommune, uavhengig av hvordan kommunen er organisert internt. Vi vil i 2027 teste ut digital resepsjon og sentralbord. Innbyggere vil møte digitale assistenter i stedet for bemannet resepsjon for Rådhuset, Nav og MPTE, hvor man via en interaktiv skjerm kan velge aktuell informasjon, melde sin ankomst til avtale og få svar på enkle spørsmål. Ansatte vil være tilgjengelig for de som ikke får nødvendig hjelp via løsningen eller ikke kan bruke denne.

Kunstig intelligens vil bli en stadig viktigere del av kommunens utvikling. KI-baserte verktøy kan bidra til bedre beslutningsstøtte, automatisering av administrative oppgaver, effektiv informasjonsforvaltning og enklere tilgang til kommunale tjenester. Samtidig skal bruk av kunstig

intelligens være trygg, ansvarlig og i tråd med gjeldende lovverk, personvernkrav og etiske prinsipper. Gjennom Digiviken kan alle ansatte delta i opplæring i bruk av KI.

Kommunen vil også arbeide for bedre utnyttelse av data på tvers av virksomheter og fagområder. Ved å benytte data mer systematisk kan vi styrke planlegging, ressursutnyttelse og tjenesteutvikling. Datadrevet innsikt skal gi et bedre grunnlag for politiske og administrative beslutninger, samtidig som innbyggernes personvern ivaretas.

I årene fremover vil digitale medarbeidere, intelligente søkeløsninger og automatiserte arbeidsprosesser bli stadig viktigere virkemidler for å møte økende tjenestebehov samtidig som tilgangen på arbeidskraft blir mer utfordrende. Råde kommune skal derfor fortsette å utvikle nødvendig digital kompetanse hos ledere og medarbeidere, slik at teknologi brukes på en måte som skaper verdi for innbyggere og ansatte.

Det er fortsatt nødvendig å ha et betydelig fokus på digital sikkerhet. Trusselbildet blir stadig mer komplekst, blant annet som følge av økt bruk av kunstig intelligens og mer avanserte forsøk på datainnbrudd og svindel. Kommunen må derfor videreføre arbeidet med sikkerhetsprogramvare, tilgangsstyring, sikker systemutvikling og beredskap. Minst like viktig er kompetansen hos medarbeiderne. Opplæring gjennom f.eks nanolæring og bevisstgjøring rundt digital sikkerhet vil være avgjørende for å beskytte kommunens informasjon, tjenester og samfunnskritiske funksjoner.

Digital transformasjon handler til syvende og sist om å bruke teknologi til å skape bedre tjenester, styrke innbyggerdialogen og sikre en bærekraftig kommuneorganisasjon. Gjennom innovasjon, samarbeid og trygg bruk av teknologi skal Råde kommune være rustet til å møte fremtidens behov og forventninger.

Forebygging gjennom hele livsløpet
Kommunen skal prioritere tidlig innsats og forebygging gjennom hele livsløpet. Ved å identifisere behov tidlig og samordne innsatsen på tvers av tjenester og fagområder, kan utfordringer forebygges og behovet for mer omfattende tjenester reduseres. Målet er å styrke den enkeltes mulighet for mestring, deltakelse og et selvstendig liv.

I økonomiplanperioden skal kommunen videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet og styrke samhandlingen mellom tjenester og fagområder. Tydelige roller og ansvar, god informasjonsflyt og bedre sammenheng mellom tjenestene skal bidra til at behov fanges opp tidlig og følges opp på en koordinert måte. Det legges vekt på målrettet innsats og god ressursutnyttelse, slik at tilgjengelige ressurser brukes der de gir størst nytte for innbyggerne.
Det jobbes videre for å styrke sammenheng og gode overganger mellom tjenester og gjennom ulike livsfaser. Innsatsen innen helse, oppvekst, utdanning, arbeid og omsorg skal ses i sammenheng, med mål om å fremme mestring, deltakelse og inkludering og bidra til bærekraftige tjenester over tid.

Trygge og inkluderende barnehage- og skolemiljøer er en nøkkel i arbeidet med tidlig innsats. Når barn får være i omgivelser preget av trygghet, tilhørighet og tilstedeværende voksne, skapes gode forutsetninger for å identifisere behov tidlig og sette inn forebyggende tiltak. I sentrum for dette arbeidet står kompetente ledere og ansatte som ser både det enkelte barn og dynamikken i barne- og elevgrupper. Et nært samarbeid med foresatte er en grunnleggende forutsetning for tidlig innsats. Når hjem og tjenester arbeider sammen om barnets utvikling og trivsel, styrkes muligheten til å møte utfordringer tidlig og legge til rette for mestring, tilhørighet og inkludering.

Behovet for tett oppfølging av barn og elever med særskilte behov utfordrer både organisering og ressursbruk i barnehager og skoler. I økonomiplanperioden skal kommunen videreutvikle inkluderende arbeidsformer som gjør det mulig å møte ulike behov innenfor skole og barnehage.

Praktisk og variert læring, uteskole, Robuste barn/ungdom og økt kompetanse i inkluderende praksis skal bidra til økt mestring, motivasjon og deltakelse. Robuste barn (barneskole) og Robust ungdom (ungdomsskole) er undervisningsopplegg innen folkehelse og livsmestring utviklet av Indre Østfold kommune. Programmenes mål er å styrke barn og unges psykiske helse, sosiale tilhørighet og opplevelse av mestring gjennom systematisk arbeid med blant annet relasjoner, følelser, læringsmiljø og livsmestring)

Skoler og barnehager er en viktig del av et helhetlig og tverrfaglig samarbeid rundt barn og familier. Gjennom BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats) er det etablert faste arenaer i skoler og barnehager hvor ulike tjenester og fagområder møtes. Ulike faglige perspektiver bidrar til en bredere forståelse av behov og utfordringer, og gir et bedre grunnlag for å utvikle en helhetlig og koordinert innsats. Videre inn i 2027 vil det settes fokus på økt aktivitet knyttet til BTI-arbeidet i barnehagene.

De private barnehagene deltar i økende grad i kommunens utviklingsarbeid og i felles prosjekter og samarbeidsarenaer. Dette styrker muligheten for å utvikle en mer helhetlig og sammenhengende innsats for barn og familier, uavhengig av hvilken barnehage barnet går i. I økonomiplanperioden skal dette samarbeidet videreutvikles, med vekt på felles forståelse, kompetanseutvikling og tidlig innsats.

Kommunen har igangsatt flere målrettede tiltak og prosjekter som bidrar til å utvikle trygge og inkluderende oppvekstmiljøer for barn og unge. Et sentralt tiltak er psykisk helseteam for barn og unge. Teamet samarbeider tett med skoler, foresatte og relevante tjenester for å bidra til tidlig innsats og helhetlig støtte til barn og ungdom i utfordrende livssituasjoner. Forebyggende arbeid blant barn og unge vil fortsatt være et prioritert område i samarbeidet mellom Råde kommune og politiet.

Gjennom politirådet og SLT-samarbeidet (samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak) viderefører Råde kommune og politiet et tett og forpliktende samarbeid i 2027. Det skal utarbeides en revidert handlingsplan som tydeliggjør mål, tiltak, roller og ansvarsfordeling mellom kommunen, politiet og øvrige samarbeidsaktører. Arbeidet skal samtidig styrke den tverrfaglige samhandlingen og legge til rette for felles kompetanseutvikling, slik at utfordringer knyttet til samfunns- og oppvekstutviklingen kan møtes på en helhetlig, kunnskapsbasert og forebyggende måte.

Forebyggende team har etablert seg som en viktig del av kommunens forebyggende arbeid. Erfaringene viser at enheten bidrar til at behov fanges opp tidligere, at familier får rask og målrettet oppfølging, og at innsatsen i større grad samordnes på tvers av tjenester og fagområder.
Det forebyggende teamet er fortsatt under utvikling og arbeider både på individ- og systemnivå. I økonomiplanperioden skal erfaringene fra prosjektet legges til grunn for å videreutvikle arbeidsformer som styrker tidlig innsats, mestring og egenaktivitet, og som kan forebygge behov for mer omfattende tjenester.

Teamet er i stor grad bygget opp gjennom eksterne tilskuddsmidler. Endringer i statlige tilskuddsordninger, blant annet overgang fra øremerkede tilskudd til rammefinansiering, innebærer at finansieringsgrunnlaget vil kunne variere over tid. Kommunen vil derfor fortløpende vurdere teamets innretning og aktivitetsnivå i sammenheng med tilgjengelige tilskuddsordninger, erfaringene fra prøveprosjektet og kommunens samlede ressursbruk.

Gode og trygge overganger er en viktig del av kommunens arbeid med tidlig innsats og forebygging. Overgangene fra helsestasjon til barnehage, fra barnehage til skole og videre gjennom skoleløpet er viktige milepæler i barn og unges liv. God planlegging, informasjonsflyt og samarbeid mellom

tjenester og virksomheter bidrar til kontinuitet og forutsigbarhet, og til at behov som allerede er kjent blir fulgt opp når barnet eller ungdommen møter en ny arena.

Kommunen skal videreutvikle etablerte strukturer for samarbeid i overgangene og legge vekt på at ulike faglige perspektiver kommer tidlig inn. Erfaringene med PP-tjenestens tilstedeværelse og veiledning ved overgangene til 1. og 8. trinn er gode og bidrar til å styrke skolenes arbeid med læringsmiljø og tidlig håndtering av utfordringer. Systematisk samarbeid i overgangene bidrar til at kompetanse og kunnskap følger barnet, samtidig som mottakende skole eller tjeneste står bedre rustet til å møte både den enkelte og fellesskapets behov. Målet er å skape trygge og inkluderende læringsmiljøer og samtidig styrke det systemrettede og forebyggende arbeidet. Ved å møte utfordringer tidlig og se overgangene i sammenheng, bidrar kommunes tjenester til at flere barn og unge opplever mestring, tilhørighet og gode utviklingsmuligheter, samtidig som behovet for omfattende individrettet oppfølging kan forebygges.

Frivilligheten er en viktig ressurs i lokalsamfunnet og bidrar til aktivitet, møteplasser, inkludering og tilhørighet for innbyggere i alle aldre. Frivillighetskoordinatoren har en sentral rolle i å legge til rette for dialog, samarbeid og utvikling på tvers av lag, foreninger og kommunen. Gjennom SmartBygda-arbeidet videreutvikles samarbeidet med frivilligheten og andre lokale aktører, med mål om å styrke fellesskap og skape gode møteplasser i lokalsamfunnet.
I handlingsplanperioden skal kommunen bygge videre på dette samarbeidet. Arenaer som frivillighetsforum og «Bli med-dagen», sammen med samarbeid om aktiviteter og tilbud til ulike grupper, bidrar til å synliggjøre mulighetene som finnes og knytte aktører tettere sammen. Målet er å legge til rette for en sterk og inkluderende frivillighet og et godt samspill mellom kommunen og frivillig sektor.

Råde kommune arbeider systematisk med forebyggende tjenester i hele livsløpet, og Frisklivssentralen er en viktig del av dette arbeidet. Frisklivssentralen er organisatorisk plassert under tildelingskontoret, noe som gir gode forutsetninger for helhetlig oppfølging, tidlig innsats og tett samhandling på tvers av tjenestenivåer. Tilbudet er et viktig forebyggende lavterskeltilbud for innbyggere som trenger støtte til livsstilsendring, helsemestring og økt egenaktivitet, og bidrar til at behovet for mer omfattende helse- og omsorgstjenester kan utsettes eller reduseres.

Erfaringene viser at frisklivssentralen er en viktig arena for å fremme helse, mestring og livskvalitet blant innbyggerne, og at tilbudet når mennesker i ulike livssituasjoner og aldersgrupper. Gjennom veiledning, kurs, fysisk aktivitet og støtte til livsstilsendringer bidrar frisklivssentralen til å styrke den enkeltes ressurser og evne til å ta vare på egen helse. I planperioden skal tilbudet videreutvikles og tilpasses befolkningens behov, med mål om å forebygge sykdom, fremme mestring og bidra til bærekraftige helse- og omsorgstjenester gjennom tidlig innsats og helsefremmende arbeid.

Hjemmetjenesten vil ha en sentral rolle i utviklingen av framtidens helse- og omsorgstjenester, og tjenesten videreutvikles med et tydelig fokus på mestring, forebygging og tidlig innsats. Det arbeides med innføring av nye kartleggingsverktøy og etablering av arenaer for tverrfaglig samhandling som skal gi bedre grunnlag for å identifisere behov tidlig, og sikre riktige tjenester til rett tid. Et tett samarbeid mellom hjemmetjenesten, fysioterapi- og ergoterapitjenesten samt tildelingskontoret er avgjørende for å skape helhetlige pasientforløp, og bidra til at innbyggerne kan opprettholde funksjon og selvstendighet lengst mulig.

Råde kommune har de senere årene satset målrettet på digitalisering i helse- og omsorgstjenestene. Digital hjemmeoppfølging er allerede etablert, og kommunen arbeider videre med utvikling og utvidelse av digital hjemmesykepleie. Målet er å ta i bruk teknologi på en måte som gir økt trygghet, tilgjengelighet og oppfølging for hjemmeboende innbyggere, samtidig som tjenestene kan settes inn

tidligere og mer målrettet. Digitale løsninger vil være en viktig del av det forebyggende arbeidet i årene fremover og bidra til at flere kan mestre hverdagen og bo trygt hjemme lengre.

Folkehelse
Folkehelsearbeidet i Råde kommune bygger på et helsefremmende og forebyggende perspektiv gjennom hele livsløpet. Vi har et bevisst forhold til hvordan folkehelse påvirkes av kommunens prioriteringer og utviklingsarbeid. Gjennom «Vi i Råde» jobber vi aktivt med å involvere innbyggere og styrke deres mulighet til å påvirke egen helse og livskvalitet. Dette gjelder også kommunens medarbeidere, som spiller en viktig rolle i å fremme helse i møte med innbyggerne. Målet er å utjevne sosiale helseforskjeller og skape et inkluderende og bærekraftig lokalsamfunn. Folkehelseperspektivet skal være en integrert del av kommunens planarbeid, tjenesteutvikling og samarbeid med næringsliv og frivillighet. Når vi snakker sammen, skaper vi sammen, og sammen bygger vi et samfunn som fremmer god helse for alle.

En av hovedutfordringene de neste årene vil være å forebygge psykisk uhelse, muskel- og skjelettplager og overvekt i befolkningen. Dette er brede folkehelseutfordringer som påvirkes av hvordan vi planlegger lokalsamfunnet, utvikler tjenestene våre og legger til rette for aktivitet, deltakelse og fellesskap. Kommunen har flere prosjekter på tvers av organisasjonen som bidrar til å styrke innbyggernes helse og forebygge utenforskap.

Smartbygda Mobilitet arbeider for å gjøre det mer attraktivt å sykle og gå fremfor å velge bilen. Dette kan bidra til endrede reisevaner og mer fysisk aktivitet i hverdagen. Kommunen arbeider også med trafikksikkerhet og tryggere skoleveier slik at flere barn og unge kan gå eller sykle til skole og fritidsaktiviteter. Som en del av dette arbeidet er kommunen i dialog med Østfold fylkeskommune om muligheten for å forlenge gang- og sykkelveien langs Tombveien til Råde stasjon. Målet er å bidra til et mer sammenhengende gang- og sykkelnettverk som gjør det enklere å velge aktive og miljøvennlige transportformer.

Kommunens friområder og nærmiljøanlegg er viktige arenaer for aktivitet, friluftsliv og sosialt fellesskap. Utviklingen av Moltemyra med aktivitetspark, videreutviklingen av Missingmyra nærmiljøanlegg og tiltak ved badeplassen på Burumbråten skal bidra til attraktive møteplasser for innbyggere i alle aldre. Tilgang til gode uteområder nær der folk bor gir mulighet for fysisk aktivitet, rekreasjon og naturopplevelser, og har stor betydning for både psykisk og fysisk helse.

Utviklingen av Karlshus sentrum er også en viktig del av folkehelsearbeidet. Gjennom sentrumsutviklingen legges det til rette for et attraktivt og gåvennlig sentrum med gode møteplasser, torg, trygge forbindelser og et godt bomiljø. Et levende sentrum som inviterer til opphold, hverdagsaktivitet og sosial deltakelse bidrar til økt trivsel, sterkere tilhørighet og et mer bærekraftig lokalsamfunn. Når flere kan gå til daglige gjøremål, benytte sentrumsfunksjoner og møtes i felles arenaer, styrkes både folkehelsen, livskvaliteten og den sosiale bærekraften i lokalsamfunnet.

Frivilligheten er en viktig ressurs i arbeidet for god folkehelse. Lag, foreninger og frivillige bidrar til aktiviteter og møteplasser som fremmer deltakelse og sosial tilhørighet. Kommunen arbeider med å styrke samarbeidet med frivillig sektor, og vurderer fortløpende om enkelte oppgaver kan løses gjennom frivillig innsats. Skjøtsel av pilegrimsleden er ett eksempel på dette. Samarbeidet med frivilligheten kan bidra til å styrke lokalsamfunnet og utnytte tilgjengelige ressurser på en god måte.

Prosjektet «Robuste barn og ungdom» har vært gjennomført på alle skolene i kommunen siden 2025 med støtte fra fylkeskommunens folkehelseprogram. Fra 2027 legges det til grunn at arbeidet videreføres innenfor ordinær drift. Dersom det gjenstår prosjektmidler, vil kommunen vurdere å benytte disse til å utvikle en videreføring av eller et supplement til prosjektet, slik at kompetanse, arbeidsformer og gevinster fra satsingen kan videreføres.

Sysselsetting
Arbeidsledigheten i Råde har hatt en svak økning, og var i august 2026 på 2,6 prosent. Dette er på nivå med resten av fylket, hvor arbeidsledigheten i Østfold var 2,7 prosent. Nav benytter ulike arbeidsrettede tiltak, herunder midlertidig lønnstilskudd, for å støtte innbyggere tilbake i arbeid. Erfaringene viser at tett oppfølging og målrettede tiltak gir gode resultater.
Det siste året har Nav Råde registrert en økning i antall innbyggere som mottar arbeidsavklaringspenger (AAP). De vanligste årsakene er fortsatt psykiske helseutfordringer samt muskel- og skjelettlidelser. Dette understreker betydningen av tidlig innsats og helhetlig oppfølging for å styrke den enkeltes mulighet til å delta i arbeidslivet.

Nav ser en økning i antall unge som tar kontakt, og flere av disse har behov for økonomisk bistand fordi de står helt eller delvis uten inntekt. For å møte denne utviklingen videreføres arbeidet med tidlig kartlegging, tett oppfølging og målrettet veiledning. I samarbeid med ungdomskontaktene i Nav legges det til rette for at unge raskere kan komme over i arbeid, utdanning eller annen meningsfull aktivitet. Det arbeides aktivt med å sikre at unge får tilgang til nødvendig kompetanseheving, kurs eller utdanning når dette vurderes som avgjørende for å oppnå varig tilknytning til arbeidslivet. Oppfølgingen skjer i tråd med Navs ungdomsgaranti, og prosjektet Råhjelp videreføres som et viktig forebyggende tiltak. Prosjektet skal styrke veiledning, støtte og tidlig innsats for unge mellom 13 og 30 år, med mål om å forebygge utenforskap og bidra til økt mestring i hverdagen.

Som en del av satsingen planlegges det også et nytt «Frø» livsmestringskurs våren 2027. Kurset retter seg mot unge voksne over 18 år med lettere psykiske helseutfordringer, og skal bidra til økt mestring, styrket psykisk helse og bedre forutsetninger for deltakelse i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Et annet tiltak vi lykkes godt med er Miljøvaktmester, som er et samarbeid mellom tjenesteområde Bygningsvedlikehold og Nav. Miljøvaktmesteren følger opp 2-4 innbyggere med ulike utfordringer. Det kan være oppmøtekompetanse, tro på egne ferdigheter og andre sosiale utfordringer. Miljøvaktmesteren utfører oppgaver sammen med innbygger som teknisk tjenester normalt utfører. Miljøvaktmestertjenesten er et ledd i oppfølging mot målet om å unngå utenforskap og bidra til økt deltagelse i arbeidslivet for innbyggere med særlig behov for tett oppfølging.

Det arbeides også med å utvikle et prosjekt rettet mot barnefamilier med behov for samordnet oppfølging. Målet er å bidra til at flere barn får mulighet til å delta i organiserte fritidsaktiviteter, uavhengig av familiens økonomiske situasjon. Prosjektet skal styrke veiledningen til foreldre om rettigheter, ytelser og muligheter for arbeid eller aktivitet, slik at flere familier oppnår økt økonomisk trygghet og selvstendighet. Gjennom tidlig innsats og helhetlig oppfølging skal prosjektet bidra til bedre levekår, inkludering og like muligheter for barn og unge i kommunen.

Sikkerhet og beredskap
Trygghet er en grunnleggende forutsetning for god tjenesteyting og et attraktivt lokalsamfunn. I 2027 vil Råde kommune prioritere tiltak som styrker evnen til å forebygge, motstå og håndtere kriser. Kommunen skal være forberedt på hendelser som tidligere ble vurdert som lite sannsynlige, og samtidig sikre at innbyggerne opplever trygghet, tillit og forutsigbarhet i møte med et mer komplekst risikobilde. Gjennom forebygging, øvelser og målrettet utviklingsarbeid vil Råde kommune styrke evnen til å forebygge, motstå og håndtere kriser, slik at innbyggerne opplever trygghet og kommunen kan opprettholde viktige samfunnsfunksjoner når det trengs som mest.

I 2027 vil kommunen prioritere arbeidet med å styrke den digitale sikkerheten og redusere sårbarheten i samfunnskritiske tjenester. Dette innebærer blant annet å videreutvikle beredskaps- og kontinuitetsplaner, gjennomføre øvelser og sikre at kritiske funksjoner kan opprettholdes ved cyberangrep eller systemsvikt. Trusselbildet tilsier samtidig at kommunen må være forberedt på langvarige bortfall av strøm, mobilnett og internett.

Klimaendringer og mer ekstremvær stiller også økte krav til kommunens forebyggende arbeid. Risiko knyttet til overvann, flom og skader på infrastruktur skal vurderes og følges opp gjennom planlegging, forebyggende tiltak og oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser. I 2027 vil det bli arbeidet med revidering av helhetlig ROS og overordnet Beredskapsplan som også skal inkludere områdene sikkerhetspolitisk krise og krig.

Råde kommune arbeider også med å styrke samarbeidet med nødetater, frivillige organisasjoner, næringsliv og andre offentlige aktører. Et velfungerende beredskapsråd, felles øvelser og gode samarbeidsarenaer og samarbeidsavtaler er avgjørende for å kunne håndtere fremtidige hendelser på en effektiv måte.

Helse- og omsorgstjenestene vil ha en særlig viktig rolle ved alvorlige hendelser. Kommunen må sikre at tjenestene har nødvendig beredskap, kompetanse og planer for å opprettholde forsvarlig drift også under krevende forhold.

Næringsutvikling
Råde kommune ønsker å være en næringsvennlig kommune som bidrar til verdiskaping, arbeidsplasser og lokal utvikling. Vi legger vekt på et aktivt samarbeid med næringslivet gjennom god dialog og faste møteplasser. Dette gir forutsigbarhet og et godt grunnlag for videre utvikling.
Kommunen arbeider for at eksisterende bedrifter skal kunne vokse, samtidig som det skal være enkelt å etablere nye virksomheter. Dette skjer blant annet gjennom gode planer, strategier og tilrettelegging. Gjennom Mosseregionens Næringsutvikling (MNU) får gründere og etablerte bedrifter veiledning om støtteordninger og muligheter i det offentlige virkemiddelapparatet.
Kommunen legger vekt på å være en tilgjengelig og løsningsorientert samarbeidspartner for næringslivet, med veiledning, dialog og digitale løsninger som gjør informasjon og tjenester lett tilgjengelige.

Råde kommune har et fast samarbeid med Råde Næringsforening. Samarbeidet omfatter saker som er viktige for både kommunen og næringslivet. Flere av prosjektene i Smart Bygda utvikles i tett samarbeid med næringsaktører. Dette gjelder blant annet satsinger innen mobilitet, smart energi og blågrønn næring. Sammen utvikler vi løsninger som styrker både næringslivet og lokalsamfunnet.
Gjennom Mosseregionen Interkommunale Politiske Råd (MIPR) er det vedtatt en felles strategisk næringsplan. Målet er at Mosseregionen skal være en attraktiv region for innbyggere og bærekraftige bedrifter ved Oslofjorden. For å følge opp planen arbeider sekretariatet med en ny handlingsplan for næringsutvikling. Handlingsplanen skal peke på regionens viktigste utfordringer og tiltak i årene som kommer.

Landbruket er en av Råde kommunes viktigste næringer, og landbruksforvaltning er derfor også en viktig del av kommunens arbeid med næringsutvikling. Gjennom aktiv forvaltning av jord- og skogressursene, veiledning til næringsutøvere, behandling av landbrukssaker og forvaltning av tilskuddsordninger bidrar kommunen til å styrke lønnsomheten og utviklingsmulighetene i landbruket. Råde har noe av landets mest produktive matjord, og kommunen arbeider målrettet for å sikre at disse ressursene forblir i aktiv drift. Gjennom satsing på jordvern, god jordhelse, klimatilpasning og bærekraftig produksjon legger vi til rette for at både eksisterende og framtidige landbruksbedrifter kan skape verdier, arbeidsplasser og lokal matproduksjon. Slik er landbruket en sentral del av kommunens samlede næringsutvikling og beredskap.

Kommuneskogen har et betydelig potensial for hogst, det ble gjennomført to hogster i 2026 på om lag2 200 m³, og det vi videreføres hogst i årene framover. Med utgangspunkt i dagens kunnskap anslås det fra landbrukskontoret at det kan tas ut om lag 5 000–6 000 m³ i løpet av de neste fire årene. Inntektene på dette vil være avhengig av tømmerprisene. Det står mye hogstmoden skog, og det vurderes også potensial for ytterligere hogst i et lengre tidsperspektiv.

Selv om hogstpotensialet er betydelig, er det ikke ønskelig å ta ut all hogstmoden skog på kort tid. Hogsten bør fordeles over flere år for å sikre en langsiktig og forsvarlig forvaltning av kommunens skogressurser.
Nye skogbruksplaner vil gi et bedre og mer oppdatert kunnskapsgrunnlag om skogressursene enn dagens eldre skogbruksplan, og dermed et bedre grunnlag for å planlegge hogst og andre skogbrukstiltak de kommende årene

Gang - og sykkelveier
Arbeidet med å etablere gang- og sykkelveier som knytter lokalsentrene og Karlshus tettere sammen fortsetter i 2027. Dette gjelder blant annet strekningene Tomb–Hafell og langs Slangsvoldveien. Sammenhengende gang- og sykkelforbindelser gjør det enklere og mer attraktivt å gå og sykle. De gir også bedre tilgang til kommunens vakre kulturlandskap og styrker muligheten til å oppleve områdene på en trygg og miljøvennlig måte.

For strekningen Tomb–Hafell er det inngått avtale om erverv av grunn langs hele strekningen. Det arbeides videre med å inngå avtaler om anleggsbelte. Kommunen har god dialog med grunneierne og vil samarbeide tett med disse i den videre gjennomføringen av prosjektet.
Det pågår forhandlinger om kostnadsfordelingen mellom Råde kommune og Østfold fylkeskommune. Kommunens utgangspunkt har vært en kostnadsdeling på 50/50, mens fylkeskommunens utgangspunkt har vært 70/30. I forslag til budsjett er fylkeskommunens kostnadsdeling lagt til grunn, hvor Råde kommune dekker 70 % av kostnadene og Østfold fylkeskommune 30 %.
Arbeidet med å utarbeide tilbudsgrunnlag for etableringen av gang- og sykkelveien er igangsatt. Det tas sikte på byggestart i 2027.
Råde kommunes andel av kostnadene er stipulert til 31,5 mill. kroner. Midlene er innarbeidet i budsjettet for 2027 og foreslås finansiert ved bruk av disposisjonsfond.

Langs Slangsvoldveien er alle avtaler om grunnerverv inngått. Kommunen må gjennomføre arealoverføring og grensejustering før prosjektet kan realiseres.
Kommunen vil forskuttere kostnadene for prosjektet. Det legges til grunn at kostnadene dekkes gjennom allerede innbetalte og framtidige bidrag fra utbyggere på Eplehagen boligfelt.
Råde kommune har påtatt seg byggherreansvaret for etableringen av gang- og sykkelveien. Østfold fylkeskommune har gitt tilbakemelding om at det kan inngås justeringsavtale som gir kommunen tilbakebetaling av 80 prosent av merverdiavgiften.
Kommunen vil arbeide videre med de gjenstående aktivitetene for å kunne igangsette byggingen av gang- og sykkelveien i 2027.
Råde kommunes kostnad for gjennomføringen av gang- og sykkelveien er stipulert til 13,0 mill. kroner. Midlene er innarbeidet i budsjettet for 2027 og finansieres ved bruk av disposisjonsfond. Tilbakebetaling av merverdiavgiftskompensasjon og anleggsbidrag fra utbyggerne vil skje over flere år. Disse tilbakeføres til disposisjonsfondet etter hvert som innbetalingene mottas.

Barnehage
Gode og tilgjengelige barnehagetilbud er viktig for Rådes attraktivitet og for å skape gode oppvekstsvilkår for både dagens og framtidige innbyggere. Kommunale og private barnehager utgjør samlet et viktig tilbud til familiene i Råde og bidrar til trygge og gode oppvekstmiljøer.
Kommunedirektør legger frem ny barnehageplan for kommunestyret i 2026 som vil beskrive sammenhengen mellom barnehagene som en del av våre forebyggende tjenester, BTI-arbeid, vurderinger knyttet til demografi og befolkningsframskriving av barnegruppen. Dette vil danne grunnlaget for hvordan vi sikrer en bærekraftig barnehagesektor for fremover.
I handlingsplanperioden skal kommunen bygge ny kommunal barnehage på Strømnesåsen, sentralt i Karlshus. Barnehagen vil styrke og videreutvikle det samlede barnehagetilbudet. I tilknytning til

etableringen vil det ses nærmere på mulighetene for å etablere åpen barnehage, videreutvikle tilbudet innen styrket barnehage og legge til rette for andre tiltak som fremmer tidlig innsats, inkludering og gode oppvekstsvilkår. Etableringen vil understøtte utviklingen av Strømnesåsen som boligområde. Satsingen er et viktig grep i arbeidet med et attraktivt Råde, og skal bidra til at kommunen også fremover er et godt sted å bo og etablere seg for barnefamilier.

Planarbeid

Råde kommune vedtok ny kommunal planstrategi for Råde 2024-2027 desember 2024. Den belyser planbehovet for planperioden, og den setter dermed føringer for hvilke planer som skal utarbeides i perioden.

Kommuneplanen

Råde kommune startet i 2026 arbeidet med en rullering av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel for perioden 2027-2037. Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument og skal legge føringer for den langsiktige samfunns- og arealutviklingen i kommunen. Rulleringen er tenkt gjennomført som en begrenset revisjon av gjeldende plan. Hensikten er å oppdatere kommuneplanen i tråd med nye kommunale planer, strategier og politiske vedtak, samt regionale og nasjonale føringer som har kommet til siden planen ble vedtatt. Det skal også vurderes behov for justeringer og presiseringer i plankart, bestemmelser og retningslinjer for å sikre at kommuneplanen fortsatt er et relevant og hensiktsmessig styringsverktøy. Kommunstyrets vedtak om oppstart, prosess og avgrensning av kommuneplanarbeidet, legger rammene for innhold og videre prosess. I 2027 vil revisjon av kommuneplan bli et sentralt arbeid.

Reguleringsplaner

Det pågår for tiden arbeid med en rekke reguleringsplaner i kommunen. Flere av planene har kommet langt i prosessen og er lagt ut til høring og offentlig ettersyn, mens andre fortsatt er i en tidlig fase med utredninger, dialog og bearbeiding av planforslag. Det vil bli omfattende planarbeid videre i 2027.

Blant de mest fremskredne planene er Sognshøy, Hestholmen (FB4) og Lågbukollen hyttefelt (FB2). For Sognshøy ble planforslaget lagt ut til høring og offentlig ettersyn før sommeren 2026. Det er imidlertid fremmet innsigelse fra Forsvarsbygg, og kommunen er i dialog med dem for å avklare behovet for ytterligere konsekvensutredninger. Hestholmen har også vært på høring, og administrasjonen arbeider nå med å gjennomgå de innkomne uttalelsene. For Lågbukollen ble planforslaget lagt ut til høring og offentlig ettersyn starten av oktober 2026.

For flere næringsområder pågår fortsatt bearbeiding av planforslag. Dette gjelder blant annet Langøyveien næringspark (N3), hvor kommunen mottok planforslaget i slutten av august etter lengre dialog om blant annet gang- og sykkelvei og utbyggingsavtale. Også for Åkebergmosen næringsområde (N1 og N2) og Råde pukkverk pågår arbeid med konsekvensutredninger og planprogrammer. Begge planene har krevd omfattende avklaringer og politiske behandlinger før det videre planarbeidet kan fortsette.

For Krogstadfjorden (B3 og KB6), Oksenøen leir og Saltneskollen (B2) pågår det dialog med forslagstillerne om innsendte planutkast. Sentrale temaer i disse planene er blant annet trafikk- og adkomstforhold, hensynet til myke trafikanter, landbruksinteresser og tilpasning til omkringliggende bebyggelse og landskap.

Arbeidet med detaljreguleringen for Råde mølle har hatt begrenset framdrift i løpet av 2026. Selv om det har vært dialog mellom kommunen og Fiskå Mølle om behov for endringer i tidligere dispensasjonsvedtak, har kommunen foreløpig ikke mottatt et reguleringsplanforslag til behandling.

Når det gjelder Rygge flystasjon, er det nå avklart at planarbeidet skal gjennomføres som en statlig planprosess. Staten er dermed planmyndighet, og kommunen forventer at et planforslag vil bli sendt på høring i løpet av første halvår 2027.

I tillegg er arbeidet med reguleringsplan for overføringsledningen mellom Hestevold og Fuglevik godt i gang. Etter varsling av planoppstart og gjennomført høring arbeider MOVAR videre med oppfølging av innkomne uttalelser i dialog med kommunen.

Samlet sett er det stor aktivitet innen reguleringsplanarbeidet i kommunen. Flere planforslag er nå i eller nær høringsfasen, mens andre fortsatt er under utarbeidelse og avklaring. Administrasjonen følger planene tett og arbeider løpende med behandling, veiledning og oppfølging av forslagstillerne for å sikre god framdrift og tilstrekkelig kvalitet i planprosessene.

Kulturminneplanen
Kulturminneplanen ble vedtatt høsten 2025 med handlingsplan. Planen har verdsatt de ulike kulturminnene i kommunen, og forklarer hva som gjør dem ansett bevaringsverdige for kommunen. Handlingsplanen fremlegger tiltak kommunen vil arbeide med løpende. I 2026 har administrasjonen jobbet med å ta planen i bruk som har bidratt til bedre kulturminneforvaltning innenfor virksomheten. I 2027 vil kommunen fortsette å arbeide med tiltakene som er vedtatt i handlingsplanen.

Jordvernsstrategi - Matjordløftet
Arbeidet med å omsette vedtatt strategi til konkrete tiltak er godt i gang. Formidling og kunnskapsbygging er sentrale deler av satsingen og her har vi et nyttig samarbeid med vitensenteret Inspiria. Sammen har vi gjennomført jordvernskole to år på rad. Målet er å gi ungdom økt forståelse for betydningen av matjord og arealforvaltning. Dette vil det jobbes videre med i 2027.I arbeidet med å revidere kommuneplanens arealdel, vil oppfølging av jordvernstrategien være sentral.

Naturmangfoldplanen
Naturmangfoldplanen gir en samlet oversikt over naturverdiene i Råde, status for kartlegging av naturmangfold, inngrepsfri natur og de viktigste trusselfaktorene for artsmangfoldet. Gjennom kommunens kartløsning synliggjøres områder med høy, middels og lav verdi for naturmangfold. Planen inneholder også en handlingsplan med konkrete tiltak og tidsfrister som skal bidra til å bevare og styrke naturverdiene i kommunen.

I 2026 har kommunen arbeidet aktivt med gjennomføringen av flere av tiltakene i handlingsplanen. Gjennom tilskuddsordningen Natursats ble det innvilget 700 000 kroner til fem prosjekter, blant annet kartlegging av andre edelløvtrær enn eik, kartlegging av truede arter knyttet til sand- og strandmiljøer, bekjempelse av fremmede arter som rynkerose, kanadagullris og parkslirekne, samt sikring av forekomster av strandtorn. Noen av prosjektene har blitt forsinket, og kartleggingen av edelløvtrær vil derfor bli ferdigstilt i 2027.

I 2027 vil kommunen videreføre arbeidet med å følge opp naturmangfoldplanens mål og tiltak. Det vil være særlig oppmerksomhet på å redusere spredningen av fremmede arter med høy og svært høy økologisk risiko, blant annet gjennom videre fjerning av rynkerose i kystområdene ved Oven. Samtidig vil kommunen styrke kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene gjennom videre kartlegging og oppfølging av naturtyper og arter som er viktige for biologisk mangfold.

Kommunen deltar også i interkommunale prosjekter for kartlegging av restaurerbar marin og terrestrisk (jordisk) natur i samarbeid med Moss og Vestby kommuner. Prosjektene ferdigstilles i

2027 og vil gi et viktig grunnlag for framtidige prioriteringer innen naturforvaltning og restaureringstiltak.

Klima- og miljøsatsing
Klima- og miljøhensyn skal være en integrert del av kommunens tjenesteutvikling, forvaltning og samfunnsplanlegging. Råde kommune arbeider målrettet for å redusere egen miljøpåvirkning og legge til rette for en bærekraftig utvikling gjennom bevisste valg innen drift, investeringer og arealforvaltning.

Kommunens arbeid er forankret i FNs bærekraftmål og de langsiktige målene i kommuneplanen. Satsingsområdet «Grønne Råde» gir retning for arbeidet med klimatilpasning, naturmangfold, energi og utslippsreduksjoner, og skal bidra til at kommunen er rustet til å møte framtidige klima- og miljøutfordringer.

Klima- og energiplanen er et sentralt styringsverktøy i dette arbeidet. Gjennom årlige klimabudsjett følger kommunen opp vedtatte tiltak og vurderer effekten av innsatsen, slik at klimahensyn ivaretas på tvers av sektorer og inngår som en naturlig del av kommunens utvikling og prioriteringer.

Råde kommune har de siste årene gjennomført en rekke tiltak for å fremme bærekraftig utvikling og redusere klimagassutslipp. Dette omfatter blant annet overgang til elbiler i hjemmetjenesten, etablering av ladeinfrastruktur, forbedring av sykkeltilrettelegging samt utlånsordninger for frilufts- og fritidsutstyr gjennom BUA. Gjennom satsingen Mobilitet/Sykkelbygda er det også gjennomført flere tiltak for å redusere bilbruk og øke andelen som går og sykler. I løpet av 2026 ble delprosjektene knyttet til elsykkelordning, mobilitetsanalyser og kunnskapsgrunnlag for gang- og sykkeltiltak fullført, mens etablering av sikker sykkelparkering videreføres

Kommunen viderefører arbeidet med grønn utvikling, med særlig fokus på satsingsområdene Smartbygda energi og mobilitet. Innen Smart Energi arbeides det med kartlegging av energibruk i kommunale bygg, energieffektivisering og utredning av lokal, fornybar energiproduksjon. Gjennom EU-prosjektet ORBIFY 2.0 samarbeider kommunen med partnere i Norge og Sverige om løsninger for økt energiberedskap, lokal energiproduksjon og et mer robust energisystem. Arbeidet finansieres gjennom kommunale midler og Interreg-midler fra EU.

Den vedtatte jordvernstrategien fra 2025 vil integreres i kommunens plan- og utviklingsarbeid for å sikre en langsiktig forvaltning av dyrket og dyrkbar mark. Samtidig videreføres utviklingen av friområdene Karlshusskogen og Moltemyra for å styrke naturmangfold, friluftsliv og folkehelse.
For mer informasjon om tiltakene, se kommunens klimabudsjett.

Gjennomføring av områdereguleringsplan Karlshus
Gjennomføring av områdereguleringsplan for Karlshus sentrum tar tid. Kommunen har i 2026 hatt dialog med rettighetshavere og Råde Næringsforening angående utvikling av sentrum. Basert på deres innspille og øvrig dialog har kommunen vedtatt å se på mulige endringer i planen på konkrete forhold. Det vil bli et viktig arbeid i 2027.

I løpet av 2026 er det forventet at ervervet av Park 4 vil være avklart gjennom dom i langmansretten. Det vil åpne for å kunne få på plass trinn 1 i utbygging av Park 4 i 2027. Det vil være viktig for at utbyggere av spesifikke felt skal kunne få igangsettingstillatelse og brukstillatelse for sine prosjekter.

Kommunen vil arbeide videre med erverv av areal til ny Nethusvei og gjennomføring av refusjonssak, samt se nærmere på hvordan Nethusveien øst kan bli etablert da det er viktig for å få til hovedgrepet i områdereguleringsplanen.

Kommunen vil også fremover fortsatt være tilgjengelig for forhandlinger om utbyggingsavtaler dersom utbyggere ønsker å inngå utbyggingsavtaler for å sikre gjennomføring av rekkefølgebestemmelsene, uten selv å måtte gjennomføre tiltakene i sin helhet. Kommunen vil legge forhandlingslattformen til grunn. Forhandlingsplattformen skal bidra til å sikre likebehandling for å få etablert nødvendig infrastruktur slik planen angir.

Medarbeiderskap

Kompetanse

Medarbeiderne er Råde kommunes viktigste ressurs, deres kompetanse er avgjørende for at vi skal lykkes med å levere gode tjenester til innbyggerne også i fremtiden. I møte med økende forventninger, demografiske endringer og behov for omstilling må kommunen kontinuerlig utvikle sin samlede kompetanse og evne til å lære.

De siste årene har vi investert betydelig i lederutvikling og kompetansebygging. Dette har gitt organisasjonen et sterkere felles fundament for ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid. Denne innsatsen videreføres gjennom treningsgrupper for alle lederne i kommunen, med mål om a forvalte og videreutvikle lederkompetanse og lederutvikling. Gjennom felles forståelse, tydelige verdier og en tillitsbasert lederkultur står vi bedre rustet til å møte endringer og skape resultater på tvers av fagområder.

I 2027 vil vi videreutvikle en lærende organisasjon der kompetanseutvikling er en naturlig del av arbeidshverdagen. Vi skal legge til rette for kunnskapsdeling, tverrfaglig samarbeid og utvikling av medarbeidere på alle nivåer. Målet er å styrke både den faglige kvaliteten, gjennomføringsevnen og innovasjonskraften i organisasjonen.

Vi tror at framtidens løsninger skapes gjennom nysgjerrighet, samarbeid og evne til kontinuerlig læring. Derfor skal vi fortsatt bygge en kultur der medarbeidere og ledere tar ansvar for egen utvikling, deler erfaringer og sammen finner nye og bedre måter å løse samfunnsoppdraget på.

Systematisk og målrettet nærværsarbeid

Nærværsarbeidet skal fortsatt være en sentral del av Råde kommunes systematiske arbeidsmiljøarbeid. Et høyt sykefravær påvirker kvalitet og kontinuitet i tjenestene, arbeidsmiljøet, belastningen på medarbeidere og ledere og kommunens økonomi.

Leder har ansvar for nærværsarbeidet i egen virksomhet. Nærværsrådgiver bistår med analyse, veiledning og tiltak, med tettere oppfølging ved høyt eller økende fravær. Utvikling og resultater følges over tid og brukes til læring på tvers. Nav kobles på ved behov, og samarbeidet innen helse videreføres. Virkemidler som ekspertbistand og arbeidsutprøving i andre deler av kommunen benyttes ved behov.

Alle ledere skal ha kompetanse og trygghet i oppfølging av gjentakende og langvarig fravær. Muligheter for arbeid, tilrettelegging og gradert nærvær skal vurderes tidlig. Ved gjentakende fravær skal leder og medarbeider sammen avklare mulighetene for videre arbeid og finne løsninger som ivaretar begge parters behov.

Arbeidsmiljø, HMS, partssamarbeid og medvirkning

Nærvær skal ses i sammenheng med arbeidsmiljø og organisering. HMS-gruppene og partssamarbeidet skal brukes til å identifisere utfordringer og gjennomføre og evaluere forebyggende tiltak. Ledere og medarbeidere skal kjenne sine roller, ansvar og plikter, og bidra aktivt til et godt arbeidsmiljø og økt nærvær, blant annet ved å melde fra om utfordringer og delta aktivt i

egen sykefraværsoppfølging. Alle ansatte i Råde kommune inviteres til å delta i KS' medarbeiderundersøkelse 10-faktor som gir innsikt i arbeidsmiljø, ledelse og medarbeiderskap. Undersøkelsen gjennomføres hvert 2.år og brukes til å utvikle organisasjonen gjennom målrettede forbedringstiltak. Undersøkelsen blir gjennomført november/desember 2026 og oppfølgingsarbeidet vil gjennomføres gjennom 2027.

Råde kommune skal videreutvikles som en helsefremmende og attraktiv arbeidsplass som fremmer mestring, tilhørighet og arbeidsglede. Psykisk helse, muskel- og skjelettplager og kvinnehelse prioriteres, med tiltak innen blant annet fysisk aktivitet, ergonomi, stress og emosjonelle belastninger, vold og trusler.

Heltidskultur
Råde kommune arbeider målrettet og langsiktig for å utvikle en sterkere heltidskultur, særlig innen helse- og omsorgstjenestene. Som en del av dette arbeidet videreføres satsingen på fleksibel turnus, som ble igangsatt i 2025 gjennom en bred prosess med involvering av ansatte og tillitsvalgte. Ordningen ble innført mars 2025, og har i løpet av 2026 blitt etablert ved én avdeling med gode erfaringer og positive resultater. Erfaringene viser at fleksible turnusordninger kan bidra til økt kontinuitet for brukerne, bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser og flere hele stillinger. I planperioden er målet å videreføre og utvide ordningen til flere avdelinger.
Sikring av tilstrekkelig bemanning og riktig kompetanse, særlig i helger og perioder med høy belastning, er en av de viktigste utfordringene innen helse- og omsorgstjenestene. Arbeidet med heltidskultur er derfor et sentralt virkemiddel for å styrke tjenestenes kapasitet og kvalitet. Kommunen vil fortsette utviklingen av bemannings- og turnusløsninger som understøtter dette, blant annet gjennom hensiktsmessig organisering, oppgavedeling og effektiv bruk av kompetanse på tvers av tjenestene.

Et tett og konstruktivt samarbeid med ansatte og tillitsvalgte vil være avgjørende for å lykkes. Gjennom dialog, medvirkning og felles utviklingsarbeid skal det skapes løsninger som både er bærekraftige for tjenestene og attraktive for medarbeiderne. Samtidig legges det stor vekt på å sikre gode arbeidsforhold som bidrar til økt nærvær, høyere trivsel og større stabilitet i arbeidsstyrken. Dette er viktige forutsetninger for å kunne levere tjenester av høy kvalitet til innbyggerne.

For å møte fremtidens behov må kommunen være villig til å tenke nytt om organisering og drift, lære av erfaringer fra andre kommuner og ta i bruk nye arbeidsformer. Gjennom målrettet arbeid med kompetanseutvikling, organisering og medarbeiderutvikling skal Råde kommune styrke sin evne til å møte økende og mer sammensatte tjenestebehov. Slik legges det til rette for at innbyggerne også i årene som kommer skal motta trygge, helhetlige og kvalitativt gode helse- og omsorgstjenester.

Kontinuerlig forbedring og effektivisering i tjenestene

Råde kommune står overfor økende forventninger til tjenestene samtidig som de økonomiske rammene er stramme. For å sikre en bærekraftig økonomi og fortsatt kunne levere gode tjenester til innbyggerne, er det nødvendig med et vedvarende fokus på kontinuerlig forbedring, effektiv ressursutnyttelse og god økonomistyring.

Kommunedirektøren legger til grunn at framtidig handlingsrom i stor grad må skapes gjennom egen organisasjonsutvikling. Dette innebærer at virksomhetene kontinuerlig må arbeide med å forenkle arbeidsprosesser, ta i bruk digitale løsninger, utnytte tilgjengelige ressurser bedre og sikre at tjenestene organiseres på en hensiktsmessig måte.

Det legges ikke opp til særskilte effektiviseringstiltak i økonomiplanperioden. Samtidig forventes det at alle virksomheter har et aktivt fokus på forbedringsarbeid og identifiserer tiltak som kan styrke kvaliteten, redusere kostnader eller frigjøre kapasitet. Små og store forbedringer over tid er avgjørende for å opprettholde økonomisk bærekraft og møte framtidige utfordringer.

Kommunedirektøren vil derfor videreføre arbeidet med kontinuerlig forbedring som en integrert del av kommunens ordinære drift og ledelse.

Internkontroll
Internkontroll er en del av kommunens virksomhetsstyringssystem og har en viktig rolle i å sikre at lover og forskrifter etterleves i tråd med kravene i kommuneloven § 25-1. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.
Det arbeides systematisk med utvikling av internkontroll i kommunen, og det er etablert et gjennomgående system for internkontroll for alle virksomheter i Råde kommune.

I 2027 vil vi fortsette arbeidet med risikobasert internkontroll. Det vil være særlig fokus på å videreutvikle arbeidet med ROS-analyser og sikre bedre oppfølging av tiltak. Risiko skal i større grad brukes som grunnlag for prioritering og oppfølging i virksomhetene.
Det vil også bli jobbet videre med avvikshåndtering og med å se ROS-analyser, avvik og tilsyn mer i sammenheng. Erfaringer fra dette arbeidet skal brukes til læring og forbedring i organisasjonen.

Mål for 2027 er å få en mer systematisk oppfølging av risiko og tiltak, og at risikobasert internkontroll blir en naturlig del av virksomhetenes styring og oppfølging.

Kommunesamarbeid
Råde kommune vil styrke interkommunalt samarbeid som et viktig virkemiddel for å møte framtidige utfordringer og effektiv drift av kommunen. I tråd med anbefalingene fra NOU 2023: 9 "Generalistkommunesystemet" vil kommunen videreutvikle samarbeid som gir robuste fagmiljøer, økt innovasjonskraft og bedre ressursutnyttelse, samtidig som det lokale selvstyret ivaretas. Dette omfatter blant annet samarbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap, digitale tjenester, informasjonssikkerhet, plan- og utviklingsarbeid og innovasjonsinitiativer som Smartbygda Råde. Slik styrkes kommunens evne til å levere gode tjenester, drive bærekraftig utvikling og realisere ambisjonene om å være en attraktiv fellesskapskommune.
Råde kommune har etablert en rekke samarbeid med nabokommuner for å løse oppgaver på en effektiv og faglig god måte. Behovet for slikt samarbeid vil øke i årene som kommer, blant annet som følge av knappere tilgang på arbeidskraft og økende krav til kompetanse og tjenestekvalitet. Samtidig er det viktig å sikre god styring, tydelig eierskap og løpende oppfølging av samarbeidene, slik at de bidrar til best mulig tjenester for innbyggerne i Råde.

Regjeringen har gjennom Kommunekommisjonen satt søkelys på hvordan kommunesektoren skal møte økende tjenestebehov, knappere tilgang på arbeidskraft og strammere økonomiske rammer i årene fremover. Kommisjonen peker på behovet for større lokalt handlingsrom, mindre statlig detaljstyring og økt tillit til kommunenes evne til å prioritere ressurser ut fra lokale behov. Målet er å legge til rette for mer effektiv ressursbruk, fleksibel organisering av tjenestene og bedre utnyttelse av tilgjengelig kompetanse, slik at kommunene kan opprettholde gode tjenester også i møte med demografiske og økonomiske utfordringer.
For Råde kommune innebærer dette fortsatt satsing på digitalisering, innovasjon, tverrfaglig samarbeid og nye arbeidsformer som gjør oss i stand til å levere gode tjenester innenfor bærekraftige økonomiske rammer.

4. Investeringer 2027-30

Nedenfor gjengis kommunedirektørens forslag til investeringsbudsjett for 2027 og investeringsplan for 2028-30.

Kommunestyret har bedt kommunedirektøren å utrede bygging av flere store prosjekter; boliger på Øvre Langbråten, Langhuset, eldretun og helsebygg. Alle prosjektene er lagt inn i investeringsplan, bortsett fra eldretun hvor forprosjektering er videreført til 2027.

De viktigste investeringene i 2027 er:

- Vann- og avløpsinvesteringer
- Digitalisering og velferdsteknologi
- Eiendomsutvikling (kjøp av eiendom)
- Tusenårsplassen
- Prosjekter knyttet til SmartBygda Råde
- Områderegulering Karlshus - Offentlig infrastruktur
- Øvre Langbråten

I investeringsplan 2028-30 har kommunedirektøren lagt inn prosjektene:

- Fremtidens helsetjenester – rehabilitering/nytt Helsehus
- Øvre Langbråten
- Digitaliseringsprosjekter
- Ny kommunal barnehage
- Langhuset/Kulturhus

Helsehus
Utviklingen med flere eldre innbyggere og et økende behov for helse- og omsorgstjenester gjør det nødvendig å videreutvikle både tjenestetilbudet og den bygningsmessige infrastrukturen i kommunen. For å møte framtidens behov vil kommunen utrede muligheten for å rive deler av dagens bygningsmasse ved helsehuset og på sikt etablere et nytt bygg med fleksible, funksjonelle og framtidsrettede lokaler. Dette skal legge til rette for gode og bærekraftige tjenester som kan tilpasses endrede behov over tid.

Samtidig vil det være viktig å styrke hjemmetjenesten, som forventes å få en stadig mer sentral rolle i årene som kommer. Målet er at flere innbyggere skal kunne bo trygt hjemme og mestre eget liv lengst mulig, med nødvendig oppfølging og støtte i eget hjem. En styrket hjemmetjeneste, kombinert med moderne og hensiktsmessige omsorgsbygg, vil bidra til at kommunen kan møte framtidens behov på en helhetlig måte, samtidig som det sikres tilstrekkelig kapasitet og gode tilbud til personer som har behov for heldøgns omsorg og oppfølging.

Et viktig premiss for den videre utviklingen av helsehuset er etableringen av de nye boligene på Øvre Langbråten. Når dette prosjektet står ferdig, vil dagens beboere ved «Blå» avdeling kunne flytte inn i nye og mer tilpassede boliger. Dette vil frigjøre arealer ved helsehuset. Kommunen vil rehabilitere disse arealene og de vil bli tatt i bruk som midlertidige sykehjemsplasser i perioden fram til et framtidig tilbygg eller nybygg står klart. Dette vil sikre nødvendig kapasitet og samtidig gi handlingsrom for gjennomføring av videre utviklings- og byggeprosjekter ved helsehuset.

I 2027 og 2028 avsettes det 2 mill. kroner årlig til prosjektering og planlegging. Arbeidet vil omfatte behovskartlegging, utredning av framtidige kapasitetsbehov, utvikling av alternative løsninger og vurderinger av hvordan bygningsmassen best kan understøtte framtidens helse- og omsorgstjenester. Det vil også legges vekt på økt bruk av velferdsteknologi og andre innovative

løsninger som kan bidra til større trygghet, bedre ressursutnyttelse og økt selvstendighet for brukerne.

Med bakgrunn i prosjekteringsarbeidet er det lagt inn investeringer på 10 mill. kroner i henholdsvis 2029 og 2030. Midlene skal benyttes til nødvendig rehabilitering/oppussing av «Blå» avdeling samt til oppstart/planlegging av rivearbeider og tilrettelegging av tomteområdet for framtidig utbygging.

Barnehage
Det er besluttet at ny kommunal barnehage skal etableres på Strømnesåsen. I løpet av 2027 vil arbeidet gå inn i en ny fase med videre planlegging, medvirkning og prosjektering. Kommunen vil legge vekt på en bred involvering gjennom planleggingsprosessen for å sikre god forankring og et best mulig grunnlag for de videre beslutningene.
Ved utviklingen av den nye barnehagen skal det legges til rette for moderne og funksjonelle løsninger som møter framtidens behov. Barnehagen skal dimensjoneres med utgangspunkt i både dagens behov og forventet befolkningsvekst, slik at den kan bidra til å sikre tilstrekkelig kapasitet og et godt barnehagetilbud over tid.
Prosjektet planlegges gjennomført i perioden 2027-2029, med mål om at den nye barnehagen skal stå ferdig og tas i bruk høsten 2029. Etableringen vil styrke kommunens samlede oppvekstilbud, bidra til attraktive bomiljøer og understøtte kommunens langsiktige mål om å være en attraktiv kommune.

Langhus/Kulturhus:
Langhuset er planlagt som en viktig møteplass for kultur, frivillighet, aktivitet og fellesskap i Råde kommune. Prosjektet vil kunne bidra til økt livskvalitet, styrket stedsutvikling og et mer attraktivt lokalsamfunn for innbyggere i alle aldre.

Ved utarbeidelsen av økonomiplanen er det gjennomført en samlet vurdering av kommunens investeringsprosjekter opp mot kommunens økonomiske handlingsrom og framtidige tjenestebehov. Som følge av den økonomiske situasjonen og behovet for å prioritere investeringer innen helse- og omsorgssektoren, er forprosjektet for Langhuset flyttet til slutten av planperioden.

Tidligere avsatte midler er omprioritert til planlegging og gjennomføring av helsehusprosjektet, som vurderes som et mer kritisk tiltak for å møte framtidige demografiske utfordringer og økt behov for helse- og omsorgstjenester. Kommunedirektøren vil likevel understreke at Langhuset fortsatt er et viktig utviklingsprosjekt for kommunen, og at prosjektet kan vurderes på nytt når kommunens økonomiske handlingsrom gir grunnlag for videre fremdrift.

Øvre Langbråten
Det arbeides med etablering av nye omsorgsboliger på Øvre Langbråten for personer med rus- og psykiske helseutfordringer. Prosjektet er en viktig del av kommunens arbeid med å utvikle et mer helhetlig og fremtidsrettet tjenestetilbud til innbyggere som har behov for tilrettelagte bo- og oppfølgingstjenester. Reguleringsarbeidet er godt i gang, og det pågår et tett samarbeid mellom kommunen, Husbanken og arbeidsgruppe med tillitsvalgte og bruker representanter. Gjennom denne prosessen arbeides det målrettet med å sikre at boligene utformes på en måte som ivaretar beboernes behov for trygghet, mestring og livskvalitet, samtidig som de legger til rette for gode arbeidsforhold og effektive tjenester.

Etableringen av omsorgsboligene vil bidra til å styrke kommunens samlede botilbud til personer med rus- og psykiske helseutfordringer ved å tilby mer tilpassede og egnede boligløsninger. Dette vil kunne gi bedre muligheter til å møte fremtidige behov og endringer i tjenestene.
Kommunen legger stor vekt på involvering og medvirkning gjennom hele planleggings- og utviklingsprosessen. Både ansatte, brukere, pårørende, naboer, samarbeidspartnere og andre

relevante aktører er og vil bli invitert til å bidra med innspill og erfaringer. En bred forankring av prosjektet anses som viktig for å sikre gode løsninger og et solid beslutningsgrunnlag i de videre fasene av arbeidet.

Prosjektet er planlagt gjennomført i perioden 2027–2029. Målet er at omsorgsboligene skal stå ferdige og kunne tas i bruk våren 2029. Det forventes at prosjektet vil gi positive gevinster både for beboerne, tjenestene og kommunen som helhet gjennom økt kvalitet, bedre tilpasning av boligtilbudet og mer effektiv bruk av kommunens ressurser.

Tusenårsplassen

Oppgraderingen av Tusenårsplassen er planlagt igangsatt i mars/april 2027. Kontrakt med leverandør ble inngått sommeren 2026, men prosjekteringsarbeidet har vært mer tidkrevende enn først lagt til grunn, blant annet som følge av krav knyttet til gjennomføring i tråd med gjeldende reguleringsplan. Byggesaken er også avhengig av politisk behandling høsten 2026. På bakgrunn av dette, samt usikkerhet knyttet til grunnforhold og gjennomføring av anleggsarbeider i vintermånedene, vurderes det som mest hensiktsmessig å starte opp arbeidene våren 2027.

Investeringsbudsjett 2027 og investeringsplan 2028-30:

	Ansvarlig virksom-het	2027				2028	2029	2030
		Totalt bevilget	Totalt bevilget ekskl MVA	Ubrukt bevilgning 2026 *	Ny bevilgning	Ny bevilgning	Ny bevilgning	Ny bevilgning
Kjøp av aksjer og andeler								
EK innskudd KLP	150	1 858 010	1 858 010		1 858 010			
Kommunedirektør og staber								
IKT-investeringer - Generelle (omfatter flere områder)	151	125 000	100 000	-	100 000			
Digital byggesaksbehandling	151	125 000	100 000	100 000				
Digital transformasjon, inkl. digitalisering av adm/innbyggerdialog	151	1 500 000	1 200 000	700 000	500 000			
Digitalisere skjemaer	151	184 375	147 500	147 500				
Interaktive skjermer - skolene	151	625 000	500 000	-	500 000	500 000	500 000	500 000
Digitalisering skoler	140	250 000	200 000	200 000		200 000	200 000	200 000
Prosjektutvikling - Smartbygda Råde	140	4 375 000	3 500 000	3 500 000				
Velferdsteknologi	140	750 000	600 000	200 000	400 000	400 000	400 000	400 000
Gerica modul (saksbehandler- og kjernejournal) - Helse	151	187 500	150 000	150 000				
Adgangskontroll	160	1 562 500	1 250 000	250 000	1 000 000			
Sette inn varmepumper på rådhuset for varme og kjøling	160	250 000	200 000	200 000				
Ventilasjon Rådhuset	160	6 250 000	5 000 000		5 000 000			
Nytt/rehabilitering sykehjemsbygg - Fremtidens helsetjenester	140	2 500 000	2 000 000	1 500 000	500 000	2 000 000	10 000 000	10 000 000
Nye boliger - Øvre Langbråten	160	32 812 500	26 250 000	1 250 000	25 000 000	62 000 000	10 000 000	
Bygging av eldretun, tilrettelagt bofelleskap	140	250 000	200 000	200 000				
Nytt barnehagebygg	160	3 750 000	3 000 000	-	3 000 000	23 500 000	50 000 000	
Langhus Kulturhus	160	-	-	-				1 000 000
Tusenårsplassen	160	6 593 750	5 275 000	5 275 000				
Eiendomsutvikling	160	15 000 000	15 000 000	7 000 000	8 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
				-				
Råde Ungdomsskole				-				
Oppgradering av uteområde v/Råde ungdomsskole	140	1 242 500	994 000	994 000				
Skolehagen prosjekt - Oppføring av grillhytte	152	450 000	360 000	160 000	200 000			
5 fløydører	152	1 250 000	1 000 000	-	1 000 000			
Oppvekst Karlshus								
Ventilasjonsanlegg Karlshus skole	160	7 500 000	6 000 000	-	6 000 000			
Oppgradering av uteområde inkl ballbinge	153	600 000	480 000	125 000	355 000			
Nytt kjøkken - Storkjøkken SFO	160	625 000	500 000	-	500 000			
Oppvekst Saltnes								
Foldevegger mellom klasserom	154	712 500	570 000	500 000	70 000	570 000		
Ny solskjerming på østveggen av nytt/gammelt bygg	160	625 000	500 000		500 000			
Ny dør adm. inngang	160	375 000	300 000		300 000			
Familie								
Utemøbler og grill - Psykisk helse og rus	155	-	-				100 000	
Helsehuset								
Medisinkabinett	158	1 500 000	1 200 000		1 200 000			
Nye møbler i fellesarealer	158	250 000	200 000		200 000			
Oppvaskmaskiner på avdelingene	158	250 000	200 000		200 000			
Hjelpemidler - Pasientløftere, sanitetsutstyr mv.	158	250 000	200 000		200 000	100 000	100 000	100 000
Solskjerming og skjerming mot innsyn på flere avdelinger	160	1 175 000	940 000		940 000			
Desinfeksjonsapparat som kan desinfisere beboerrom	158	350 000	280 000		280 000			
Nytt nøkkelsystem	160	1 562 500	1 250 000		1 250 000			
TFF								
Takheis	159	312 500	250 000	250 000				
Nye møbler på Nor Gård	159	187 500	150 000		150 000			
Nytt ingangsparti på dagsenteret med HC-vennlig rampe	160	312 500	250 000		250 000			
Ny tjenestebil til dagsenter. Kan fungere som beredskapsbil ved kriser	159	-	-			1 000 000		
Teknisk:								
Tiltaksplan for Karlshusskogen	160	1 250 000	1 000 000	1 000 000				
Tiltak Elingstranda	160	2 500 000	2 000 000	2 000 000				
Tiltak Moltemyra	160	1 250 000	1 000 000	1 000 000				
Ny brygge på Sletterøyene	160	750 000	600 000	600 000				
Områderegulering Karlshus - Offentlig infrastruktur	160	17 522 000	15 575 000	15 575 000				
Rehabilitering av uteareal/parkering v/rådhuset	160	375 000	300 000	300 000				
Trygg sykkelparkering	160	125 000	100 000	100 000				
Mast bredbånd/tele	160	625 000	500 000	500 000				
Tiltakt Eplehagen - nærområde og turløype	160	125 000	100 000	100 000				
Bytte av lysarmatur	160	625 000	500 000	500 000				
Gulvmaskemaskin renhold	160	375 000	300 000	200 000	100 000			
Brannteknisk rehabilitering av 3 bygg	160	250 000	200 000	200000				
Ventilasjon Familiehuset	160	5 625 000	4 500 000		4 500 000			
GPS landmålingsutstyr - Kart og oppmåling	160	325 000	260 000		260 000			
Sirkulasjonspumpe for dam ved badeplass i Vansjø	160	125 000	100 000	100 000				
Rehabilitering av sprinkleranlegg - Flere bygg	160	2 500 000	2 000 000		2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Tak Rådhuset med solceller	160	10 000 000	8 000 000		8 000 000			

	Ansvarlig virksom-het	2027				2028	2029	2030
		Totalt bevilget	Totalt bevilget ekskl MVA	Ubrukt bevilgning 2026 *	Ny bevilgning	Ny bevilgning	Ny bevilgning	Ny bevilgning
Vei:								
Opparbeidelse av parkering ved pumpest Tomb	160	125 000	100 000	100 000				
Asfaltering av kommunale veier	160	2 500 000	2 000 000	-	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Nye målere gatelys	160	500 000	400 000	400 000				
Utskiftning av armaturer gatelys - Led	160	437 500	350 000	350 000				
Gang- og sykkel vei	160	3 125 000	2 500 000	2 500 000				
Kommunal infrastruktur Strømnesåsen	160	337 500	300 000	300 000				
Trafikksikkerhetsplan droppsone/fortau Andersrødveien	160	1 250 000	1 000 000	1 000 000				
Utskiftning av ledningsnettet - Gatelys	160	1 250 000	1 000 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Veilys – Lyssetting av mørke områder	160	125 000	100 000	100 000				
Ny elbil miljøvaktmester 5-seter	160	875 000	700 000		700 000			
Snøskjær til hjullaster	160	500 000	400 000		400 000			
Veiskrape til traktor	160	500 000	400 000		400 000			
Ny kantklipper - Vei og grøntarealer	160	250 000	200 000		200 000			
Rotortilt med klype til gravemaskin - Vei, vann, avløp	160	379 167	350 000		350 000			
Ny hjulgraver - Vei, vann, avløp	160	3 791 667	3 500 000		3 500 000			
Redskap til graver - Vei, vann, avløp	160	108 333	100 000		100 000			
Porter til carport - Vei, vann, avløp	160	325 000	300 000		300 000			
Vann:								
Enebekk	160	670 000	670 000	670 000				
Ny vannledning Odinsvei, Torsvei, Øvre og Nedre Tingv.	160	2 800 000	2 800 000	2 800 000				
Kommunalt vann for Oven - Tasken	160	400 000	400 000	400 000				
Kommunalt vann Tomb Brygge - Akerbekken / Fv116	160	380 000	380 000	380 000				
Strømshaugfeltet	160	1 750 000	1 750 000	1 750 000				
Oppgradering av driftsovervåkingsanlegg	160	400 000	400 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Ny ringledning Tasken - E6	160	700 000	700 000	700 000				
Strømnesåsen - Tomb	160	19 150 000	19 150 000	9 150 000	10 000 000			
Alkeveien/Terneveien - Rehabilitering av ledningsnett	160	3 500 000	3 500 000	3 500 000				
Skifte ledningsnett - Lundby	160	7 000 000	7 000 000	3 500 000	3 500 000			
Adgangskontroll til flere instalasjoner	160	325 000	325 000	325 000				
Ny trykkøkningsstasjon, Missingmyr (gnr/bnr 84/80)	160	1 500 000	1 500 000	-	1 500 000	1 500 000		
Fensbekk–Karlshuskrysset (Sarpsborgveien 2)	160	1 250 000	1 250 000	-	1 250 000	1 250 000		
Ny pumpestasjon fra Ryggedelet til Granheimsveien	160	-	-	-		1 250 000	1 250 000	
Granheimsveien – Grimstadtoppen – pumpestasjon ved Haugsten (P6)	160	-	-	-		5 000 000	5 000 000	
Fra P7/Redningsverket til Olimb (Sarpsborgveien)	160	-	-	-		2 500 000	2 500 000	
Olimb (Sarpsborgveien) til Baldersvei	160	-	-	-		4 250 000	4 250 000	
Strømshaugveien – Karlshusjordet via Skoleveien	160	-	-	-			2 000 000	2 000 000
Ankomstsenteret gjennom skogen til Stensrødfeltet	160	-	-	-			5 750 000	5 750 000
Vanntårnet i Karlshus – rehabilitering av betong og armering (ikke VA-ledninger)	160	-	-	-				7 500 000
Ringledning mellom Akersbekken og Heiakrysset, ca. 2 800 m	160	7 000 000	7 000 000	-	7 000 000	7 000 000		
Ny driftsbil 4x4		600 000	600 000	-	600 000			
Avløp:								
Kommunalt spillvann for Oven - Tasken	160	400 000	400 000	400 000				
Spillvannsledninger, Tomb Brygge-Akerbekken/Fv116	160	380 000	380 000	380 000				
Strømshaugfeltet	160	5 050 000	5 050 000	5 050 000				
Enebekk	160	670 000	670 000	670 000				
Kombikummer stensrødfeltet	160	100 000	100 000	100 000				
Overløp pumpestasjon - Makrellrød	160	1 500 000	1 500 000	1 500 000				
Oppgradering av driftsovervåkingsanlegg	160	100 000	100 000	100 000				
Fornyelse av 150m ledning ved Missingmyr	160	320 000	320 000	320 000				
Ny avløpsledning Tasken - E6	160	649 000	649 000	649 000				
Strømnesåsen - Tomb	160	19 150 000	19 150 000	9 150 000	10 000 000			
Utskiftningsplan pumpestasjoner	160	8 000 000	8 000 000	-	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000
Alkeveien/Terneveien - Rehabilitering av ledningsnett	160	3 500 000	3 500 000	3 500 000				
Skifte ut selvfallsledning - Lundby	160	7 000 000	7 000 000	3 500 000	3 500 000			
Adgangskontroll til flere instalasjoner	160	325 000	325 000	325 000				
Fensbekk–Karlshuskrysset (Sarpsborgveien 2)	160	1 250 000	1 250 000		1 250 000	1 250 000		
Ny pumpestasjon fra Ryggedelet til Granheimsveien	160	-	-			1 250 000	1 250 000	
Granheimsveien – Grimstadtoppen – pumpestasjon ved Haugsten (P6)	160	-	-			5 000 000	5 000 000	
Fra P7/Redningsverket til Olimb (Sarpsborgveien)	160	-	-			2 500 000	2 500 000	
Olimb (Sarpsborgveien) til Baldersvei	160	-	-			4 250 000	4 250 000	
Strømshaugveien – Karlshusjordet via Skoleveien	160	-	-				2 000 000	2 000 000
Ankomstsenteret gjennom skogen til Stensrødfeltet	160	-	-				5 750 000	5 750 000
Ringledning mellom Akersbekken og Heiakrysset, ca. 2 800 m	160	7 000 000	7 000 000		7 000 000	7 000 000		
Ny driftsbil 4x4		600 000	600 000		600 000			
Tilskudd til andres investeringer								
Råde Kirkelige Fellesråd:								
Slokkeanlegg Råde kirke	150	1 758 000	1 758 000	800 000	958 000	958 000	958 000	
SUM INVESTERINGER		264 381 802	238 066 510	99 945 500	138 121 010	162 928 000	141 458 000	62 900 000

Finansiering:			SUM	2027		2028	2029	2030
Nye lån:			229 567 500	93 304 500	136 263 000	162 728 000	129 726 000	62 700 000
Ubrukte lånemidler			-					
Ubundet Investeringsfond			4 358 010	2 500 000	1 858 010			
Bundet Investeringsfond			268 000	268 000				
Bundne driftsfond			-					
Disposisjonsfond			-					
Overføring fra drift			400 000	400 000		200 000	200 000	200 000
Tilskudd fra andre			3 473 000	3 473 000			11 532 000	
Sum finansiering		-	238 066 510	99 945 500	138 121 010	162 928 000	141 458 000	62 900 000

5. Økonomisk bærekraft og risiko

Råde kommune skal ha en økonomi som er bærekraftig over tid. Det innebærer at kommunen har tilstrekkelig økonomisk handlingsrom til å opprettholde og utvikle tjenestetilbudet, møte uforutsette hendelser og gjennomføre nødvendige investeringer – uten å pådra seg økonomisk ubalanse.

Kommunens bærekraft vurderes gjennom følgende faktorer:

- Netto driftsresultat
- Gjeldsgrad
- Disposisjonsfond

Råde kommune står overfor både eksterne og interne forhold som kan påvirke kommunens økonomiske handlingsrom i planperioden. Eksterne faktorer som kommunen i liten grad kan påvirke, omfatter blant annet endringer i statlige rammebetingelser, rente- og inflasjonsutvikling, demografiske endringer og nye lovpålagte oppgaver. Særlig veksten i antall eldre vil kunne medføre økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester og legge press på kommunens ressurser i årene som kommer.

Samtidig er det interne risikoforhold knyttet til utviklingen i tjenestebehovet, kostnadsvekst innen både drift og investeringer, samt kommunens evne til å gjennomføre nødvendige omstillinger og effektiviseringstiltak. Dersom utviklingen avviker vesentlig fra forutsetningene som er lagt til grunn i økonomiplanen, kan dette påvirke kommunens økonomiske bærekraft og framtidige handlingsrom.

Økonomiplanen er utarbeidet med mål om å sikre en langsiktig og robust økonomi som understøtter kommunens overordnede mål og prioriteringer. Samtidig skal ressursbruken bidra til å realisere målene i kommuneplanens samfunnsdel og legge til rette for et bærekraftig og aldersvennlig lokalsamfunn. Prosjektet *Fremtidens helsetjenester* er et eksempel på hvordan kommunen arbeider med innovasjon, forebygging og nye arbeidsformer for å møte framtidens tjenestebehov på en kostnadseffektiv måte, samtidig som innbyggernes trygghet og mulighet til å bo hjemme lengst mulig styrkes.

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan viser positive netto driftsresultater gjennom planperioden, og disposisjonsfondet styrkes gradvis. Dette bidrar til å øke kommunens økonomiske robusthet og evne til å håndtere uforutsette hendelser og økonomiske svingninger.

Selv om investeringsnivået er relativt moderat i første del av planperioden, står kommunen foran flere store og strategisk viktige investeringer i årene som kommer. Det planlegges oppføring av boliger innen rus og psykisk helse med forventet ferdigstillelse i 2029. Oppstarten av byggeprosjektet Nytt/rehabilitering sykehjemsbygg - Fremtidens helsetjenester starter opp i 2029 med ferdigstillelse i 2035. Prosjektene er nødvendige for å møte framtidige tjenestebehov og demografiske utfordringer, men vil også medføre økte kapitalkostnader og redusert økonomisk handlingsrom.

Kommunens økonomi vil derfor fortsatt være sårbar for endringer i rentenivå, prisvekst og utviklingen i tjenestebehovet. Oppbygging av disposisjonsfond, positive driftsresultater og en stram økonomistyring er derfor viktige forutsetninger for å kunne gjennomføre de planlagte investeringene og samtidig opprettholde en bærekraftig økonomi.

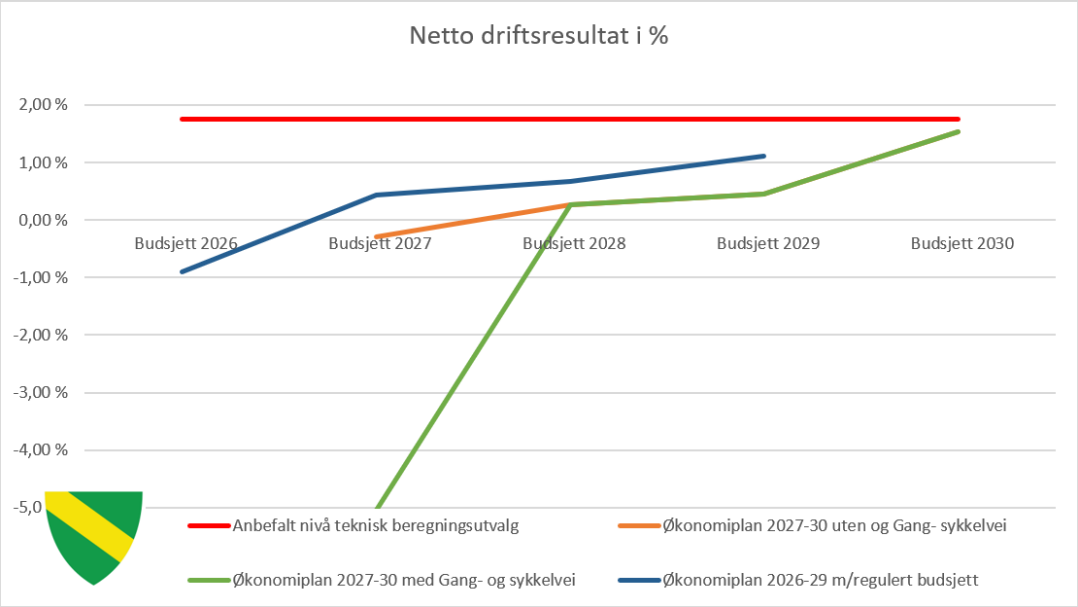
For å opprettholde en bærekraftig økonomisk utvikling over tid bør kommunen ha et netto driftsresultat som gir rom for egenfinansiering av investeringer, oppbygging av reserver og håndtering av framtidige utfordringer. Teknisk beregningsutvalg anbefaler at kommunesektoren samlet bør ha et netto driftsresultat på om lag 1,75 prosent av driftsinntektene, mens

Statsforvalteren anbefaler at kommunene over tid tilstreber et nivå på minst 3 prosent. Kommunestyret har vedtatt at et netto driftsresultat på 1 prosent kan aksepteres dersom disposisjonsfondet samtidig utgjør minimum 8 prosent av driftsinntektene. Dette gir et viktig grunnlag for vurderingen av kommunens økonomiske bærekraft i planperioden.

Netto driftsresultat
Kommunedirektørens forslag til økonomiplan viser en gradvis forbedring i resultatutviklingen gjennom perioden 2027-2030. Netto driftsresultat utvikler seg fra -47,3 mill. kroner (-5,05%) i 2027 til 16,6 mill. kroner (1,53%) i 2030.
Det svake netto driftsresultatet i starten av planperioden skyldes i hovedsak finansieringen av gang- og sykkelveiene på strekningene Tomb-Hafell og Slangsvoldveien. Holdes disse prosjektene utenfor, vil netto driftsresultat i 2027 være om lag -0,3%.
Korrigert for finansieringen av gang- og sykkelveiene forbedres netto driftsresultat med 13,8 mill. kroner gjennom planperioden. Ved utgangen av 2030 er netto driftsresultat beregnet til 1,53 %, noe som viser en positiv utvikling i den underliggende kommuneøkonomien.
Økonomiplanen er utfordrende i første del av perioden, men styrkes gradvis gjennom planperioden og vurderes samlet sett å være i balanse.

Selv om netto driftsresultat i økonomiplanen viser en økning mot slutten av perioden, er det fortsatt avgjørende å prioritere digitalisering og effektivisering av eksisterende tjenester. Dette vil gjøre det mulig å omdisponere kommunens ressurser for å møte fremtidens tjenestebehov.

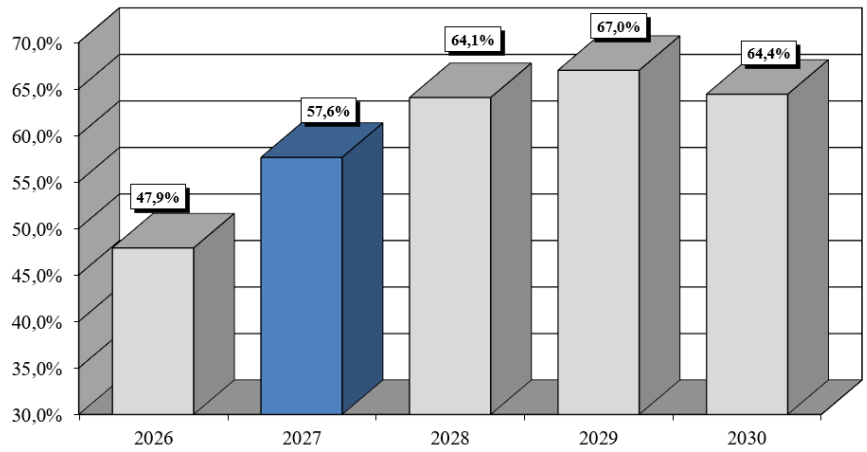
Utvikling av netto driftsresultat i % 2026-2030:

Lånegjelden er akseptabel
Kommunedirektørens forslag til økonomiplan innebærer en økning av investeringsgjeld fra 01.01.27 til 31.12.30 med 542 mill. kroner. Netto investeringsgjeld øker med kr 269,0 mill. Eventuelle eksterne finansieringsbidrag til investeringer i perioden vil bidra til redusert investeringsgjeld og gjeldsgrad i 2029. Kommunedirektøren legger så langt til grunn ekstern finansiering med 11,5 mill. kroner til investeringer i perioden. Dette gir en gjeldsgrad (netto investeringsgjeld) på 47,9% 01.01.27, og 64,4% 31.12.30. (Se investeringsplan og illustrasjon av utviklingen i gjeldsgraden nedenfor i saken).

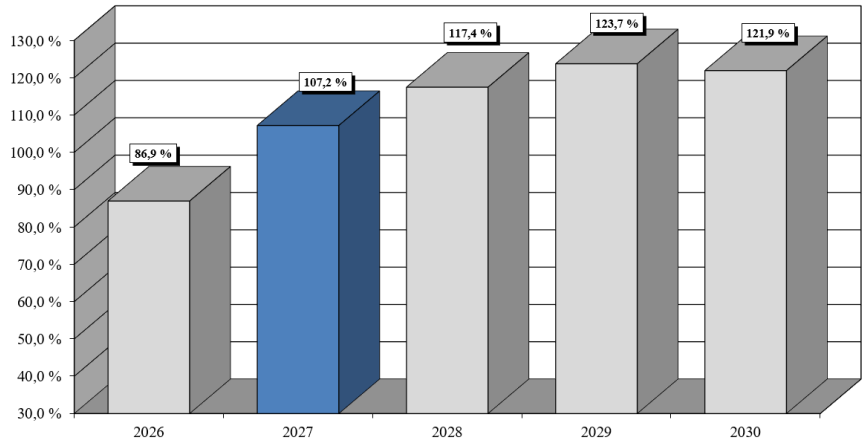
Kommunedirektøren anser at foreslått investeringsplan gir en akseptabel gjeldsgrad ved utgangen av perioden.

Utvikling i gjeldsgrad 2026 til 2030 (netto investeringsgjeld):

Investeringsgjeld i % av brutto driftsinntekter
(Netto investeringsgjeld = Langsiktig gjeld fratrukket startlån og investeringsgjeld til VA)

Det er i perioden 2027-30 lagt inn kr 236,5 mill. til investeringer i vann og avløp. I henhold til regler for selvkost og gebyrer på vann og avløp, begynner ikke kalkulatoriske renter og avskrivninger å løpe før prosjektet er ferdigstilt. Det betyr at fra lånet tas opp og frem til prosjektet er ferdig vil renter og avdrag belastes det ordinære driftsresultatet.

Utvikling i gjeldsgrad 2026-2030 (Investeringsgjeld inklusiv VA og Startlån):

Utvikling lånegjeld:

	2026	2027	2028	2029	2030
Langsiktig gjeld	781,3	1005,9	1159,2	1276,5	1323,3
Herav Husbanken - lån til videre utlån	150,5	165,2	179,3	192,7	205,4
Beregnet Investeringsgjeld til VA (selvkost)	200,4	299,8	347,6	392,7	418,6

Disposisjonsfond

Økonomiplanen reduserer disposisjonsfondet med 21,2 mill. kroner i planperioden. Ved utgangen av 2030 er disposisjonsfondet beregnet til 123,2 mill. kroner, tilsvarende 11,4 % av kommunens driftsinntekter.

En vesentlig del av bruken av disposisjonsfondet er knyttet til kommunestyrets vedtak om etablering av gang- og sykkelvei på strekningene Tomb–Hafell og Slangsvoldveien. Siden prosjektene ligger langs en fylkeskommunal vei og i utgangspunktet er en fylkeskommunal oppgave, har kommunen ikke anledning til å finansiere dette gjennom lånefinansiering. Det er derfor lagt til grunn at kommunens andel av kostnadene skal dekkes ved bruk av disposisjonsfond.
Råde kommunes andel av kostnadene er anslått til 31,5 mill. kroner for Tomb–Hafell og 13,0 mill. kroner for Slangsvoldveien. Samlet vil dette belaste disposisjonsfondet med 44,5 mill. kroner i 2027. For å begrense uttaket fra fondet er finansieringen av prosjektet *Områderegulering Karlshus – offentlig infrastruktur* endret fra bruk av disposisjonsfond til lånefinansiering.
Disposisjonsfondet er en viktig økonomisk reserve som bidrar til økonomisk robusthet og fleksibilitet over tid. Kommunen vil i årene fremover stå overfor både uforutsette hendelser, endrede rammebetingelser og investeringsbehov. Det vil derfor være viktig å styrke disposisjonsfondet over tid, slik at kommunen opprettholder tilstrekkelig økonomisk handlingsrom.
Dette vil være viktig for å sikre kommunens økonomiske bærekraft og evne til å møte framtidige investerings- og omstillingsbehov, herunder utviklingen av framtidens helse- og omsorgstjenester.

Råde kommune skal ha følgende kjennetegn ved utgangen av 2030

- *Eiendomsskatt er på et moderat nivå*
  Råde kommune forventer fortsatt befolkningsvekst og utvikling av nye boliger, særlig i Karlshus sentrum og Strømnesåsen. Veksten i boligmassen er lagt til grunn for økonomiplanens inntektsanslag mot slutten av planperioden.
  Kommunedirektøren legger til grunn at eiendomsskatten videreføres på et moderat nivå i planperioden. For boliger, fritidsboliger og næringseiendommer foreslås satsen opprettholdt på 2,0 promille gjennom perioden 2027-2030. Dette bidrar til å ivareta balansen mellom kommunens inntektsbehov og hensynet til innbyggerne og næringslivet.

- *Råde kommune har en bærekraftig utvikling*
  Råde kommune skal utvikle samfunnet og tjenestene på en måte som ivaretar økonomiske, sosiale og miljømessige hensyn. Kommunen skal ha en økonomi som gir handlingsrom til å møte framtidige utfordringer og samtidig sikre gode tjenester til innbyggerne.

  Gjennom langsiktig planlegging, effektiv ressursutnyttelse og målrettet tjenesteutvikling skal kommunen bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling i tråd med kommunens mål, innbyggernes behov og FNs bærekraftmål.

- *Virksomhetene er veldrevne*
  Råde kommune skal levere tjenester av god kvalitet innenfor tilgjengelige økonomiske rammer. God økonomistyring, klar prioritering og kontinuerlig forbedringsarbeid skal bidra til at kommunen opprettholder en robust organisasjon som er i stand til å møte framtidige utfordringer.

  Virksomhetene skal ha evne til å tilpasse ressursbruken til endringer i demografi, lovverk og tjenestebehov. Samtidig skal det arbeides systematisk med effektivisering, digitalisering og utvikling av arbeidsprosesser for å sikre best mulig ressursutnyttelse.

Signaler fra Statsforvalter

Statsforvalteren har gitt flere signaler til kommunene i forbindelse med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027. Kommunedirektøren har lagt disse til grunn i sitt arbeid med økonomiplanen. Nedenfor oppsummeres Statsforvalters anbefalinger:

- Netto driftsresultat i budsjett og økonomiplan kan med fordel utgjøre 3 prosent eller mer av driftsinntektene avhengig av nødvendige avsetninger og investeringer. Buffere er en nødvendighet for å kunne takle svingninger på både inntekts- og utgiftssiden.
- Sammen med et godt driftsresultat bør kommunene også fokusere på sine disponible midler på fond. Fondsmidler er en viktig reserve, som gir mulighet til å møte svingninger i utgifter og inntekter på en kontrollert måte.
- Egenfinansieringsgraden er et viktig bidrag for å styrke kommunenes økonomiske stilling og vi ber derfor kommunene bestrebe seg på å ha den så høy som mulig.
- Langsiktig gjeld må holdes på et forsvarlig nivå. Kommunene må i økonomiplanen synliggjøre en forsvarlig betjening av etablert og planlagt lånegjeld. Vi anbefaler kommunene om å utarbeide oversikter som viser effektene av en renteoppgang på kort og mellomlang sikt. Dette for å skape bevissthet rundt mulige effekter av nivået på lånegjelden.
- Vi oppfordrer kommunene til å ha et bevisst forhold og en mest mulig omforent holdning til hva som må, bør og kan gjøres. Dette gjelder særlig på investeringssiden, hvor vi anbefaler kommunene å utarbeide oversikter med en lengre tidshorisont enn det som kreves i økonomiplanen, for tidlig å kunne fange opp må-investeringer og konsekvensene av disse. Det fordrer også gode planleggingsverktøy, gode befolkningsprognoser og aktiv bruk av disse.
- Måltallene er et viktig styringsverktøy for kommunene, og skal gjenspeile hva som skal til for å oppnå en forsvarlig langsiktig økonomisk utvikling. Det finnes ingen fasit for hvilke måltall som bør velges eller hvilket nivå de bør ligge på, da det viktigste er at de er godt forankret i kommunen og aktivt benyttes i økonomistyringen. Måltallene bør ikke endres for ofte, da det langsiktige perspektivet er viktig å ivareta. Dersom det er stor avstand mellom den faktiske økonomiske situasjonen og vedtatte måltall, bør kommunen ha en tydelig plan med konkrete tiltak for hvordan balansen kan gjenopprettes.

6. Mottatte søknader

Råde kommune mottar hvert år flere søknader i forbindelse med budsjett-behandlingen.

Vi er i en krevende økonomisk situasjon, hvor det er gjort stramme prioriteringer i budsjettarbeidet. Kommunedirektøren har vurdert alle søknader og beskriver kort under hvordan disse er behandlet.

Søknad fra	Søknad om	Søknads-beløp	Bevilget beløp	Kommentarer
Råde Næringsforening	Driftsstøtte 2027	150 000,-	50 000,-	Søker om driftsstøtte til drift av næringsforeningen 2027
Råde idrettsråd	Aktivitetsfond – 3 åring støtte	200 000,-	0,-	Ønsker å forvalte søknadsordning for familier der økonomi fører til redusert deltakelse
Fontenehuset	Søknad om driftstilskudd	350 000,-	250 000,-	Det er fra tidligere budsjettert med tilskudd på kr 250.000 som videreføres inn i 2027.
Råde kirkelige fellesråd	Økt driftsstøtte til kirkegårdsarbeid	200 000,-	0,-	Søknad om utvidelse av stilling som kirkegårdsarbeider
Fair Play Bygg Østfold	Økonomisk støtte 2027-2029	8 000,-	0,-	Søker støtte med kr 1 pr innbygger over 3 år for å jobbe mot arbeidslivskriminalitet i Østfold innen byggenæring.

Råde Næringsforening (kr 150 000,-)
Råde Næringsforening søker om kr 150 000,- i driftsstøtte for 2027. Foreningen arbeider med nettverksbygging, kompetanseutvikling og samarbeid mellom næringslivet og kommunen, og viser til aktiviteter som frokostmøter, faggrupper og faste samarbeidsarenaer med kommunen. Det opplyses at medlemskontingenter er foreningens eneste inntektskilde, og at støtten skal bidra til videre drift, arrangementer, kommunikasjon og administrativ kapasitet. Kommunen er i en krevende økonomisk situasjon, og kommunedirektøren viderefører derfor driftsstøtten på samme nivå som for 2026, med kr 50 000,-.

Råde idrettsråd (kr 200 000,-)
Søker om kr 200 000,- årlig i perioden 2027–2029 til etablering av et aktivitets- og inkluderingsfond. Fondet skal bidra til at barn og unge kan delta i organisert idrett uavhengig av familiens økonomi, og foreslås forvaltet av Råde Idrettsråd med årlig rapportering til kommunen. Kommunen bistår i dag familier med tilsvarende behov gjennom kommunale midler og aktuelle støtteordninger. Omfanget varierer fra år til år, blant annet fordi deler av finansieringen skjer gjennom midler avsatt til drifts- og aktivitetsstøtte. Råde idrettsråd er for idrettslagene i Råde kommune, men kommunens midler benyttes også til andre lag og foreninger. Arbeidet med dette følges opp i dialog med idrettsrådet for å se på muligheter for samarbeid om Råde kommunes disponible midler.

Fontenehuset (kr 350 000,-)
Budsjettet viderefører tidligere bevilget sum (kr 250 000) også for 2027. Kommunedirektør vil jobbe videre i 2027 ved å se på alternative løsninger i egen kommune ihht. vedtak i sak 029/26 i Oppvekst og kulturutvalget.

Råde kirkelige fellesråd (kr 200 000,-)
Råde kirkelige fellesråd søker om økt kommunalt tilskudd tilsvarende kr 200 000,- til finansiering av en utvidelse av stilling som kirkegårdsarbeider. Bakgrunnen for søknaden er økende arbeidsmengde

ved kirkegården, flere gravferder de senere årene, forventet befolkningsvekst i eldre aldersgrupper og behov for å redusere sårbarheten ved fravær. Det vises også til at en styrking av bemanningen vil kunne redusere behovet for å leie inn eksterne tjenester og bidra til en mer robust drift av kirkegården.
Kommunedirektøren har forståelse for de utfordringene som beskrives og anerkjenner viktigheten av at kirkegårdene forvaltes og vedlikeholdes på en god måte. Kommunens økonomiske situasjon gjør det imidlertid nødvendig å prioritere strengt mellom ulike formål. Det er derfor ikke funnet rom for å øke tilskuddet til bemanning ved kirkegården i budsjettet for 2027. Eksisterende tilskuddsnivå foreslås videreført.

Fair Play Bygg Østfold (kr 8 000,-)
Fair Play Bygg Østfold søker kommunene i Østfold om et årlig driftstilskudd tilsvarende én krone per innbygger i perioden 2027–2029. Organisasjonen er et samarbeid mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden i byggenæringen og arbeider med å avdekke og rapportere arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og økonomisk kriminalitet til relevante offentlige myndigheter. Søknaden begrunnes med behov for å sikre videre drift av virksomheten, som bidrar med varsling, rådgivning og kunnskapsdeling knyttet til arbeidslivskriminalitet i regionen. Organisasjonen opplyser at den har hatt utfordringer med finansieringen de senere årene, og at kommunal støtte vil bidra til å sikre fortsatt aktivitet i Østfold.
Kommunedirektøren ser verdien av arbeidet som utføres for å fremme et seriøst arbeidsliv og forebygge arbeidslivskriminalitet. Men kommunedirektøren ønsker ikke å prioriter av kommunens midler til dette formålet.

7. Årsbudsjett 2027. Talldelen

Driftsbudsjettet 2027

Nedenfor gjengis utviklingen i netto driftsrammer med regnskap 2025, budsjett 2026 og budsjett 2027 for kommunens tjenesteområder.

Tjenesteområde	Regnskap 2025	Regulert budsjett 2026	Budsjett 2027
Politisk styring og kontroll	8 610 371	8 542 227	9 815 799
Helse, omsorg og rehabilitering	227 904 739	229 599 596	240 845 248
Oppvekst og levekår	305 307 869	305 566 504	312 421 925
Kommunedirektør m/staber	63 170 173	74 787 010	78 685 615
Miljø, plan og teknikk	29 433 861	40 623 630	85 052 804
Rammer, skatt og finans	-634 427 013	-659 118 967	-726 821 391
ALLE	**0**	**0**	**0**

«Økonomisk oversikt etter art – drift. 2025-2030»

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Rammetilskudd	-314 894 680	-337 459 000	-348 992 000	-364 293 000	-377 083 000	-394 895 000
Innteks- og formuesskatt	-292 242 614	-309 355 000	-326 414 000	-342 677 000	-360 138 000	-378 787 000
Eiendomsskatt	-30 048 262	-30 728 000	-30 837 000	-30 937 000	-31 137 000	-31 337 000
Andre skatteinntekter	-15 150	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-27 284 448	-26 045 000	-26 016 000	-26 976 000	-27 973 000	-29 017 000
Andre overføringer og tilskudd fra andre	-161 428 801	-102 667 792	-106 860 168	-110 842 168	-115 056 168	-119 350 168
Brukerbetalinger	-17 450 521	-15 907 000	-16 527 000	-17 155 000	-17 807 000	-18 484 000
Salgs- og leieinntekter	-76 021 438	-76 479 000	-82 768 000	-94 202 000	-102 571 000	-112 734 000
Sum driftsinntekter	**-919 385 913**	**-898 640 792**	**-938 414 168**	**-987 082 168**	**-1 031 765 168**	**-1 084 604 168**
Lønnsutgifter	424 599 742	412 391 723	435 614 339	446 966 839	458 939 339	470 266 839
Sosiale utgifter	119 395 885	127 331 228	127 649 034	131 702 802	135 704 309	139 816 392
Kjøp av varer og tjenester	265 227 317	265 657 541	300 034 012	298 047 512	312 640 012	327 472 512
Overføringer og tilskudd til andre	48 344 658	48 440 400	74 729 100	42 961 100	44 388 100	47 298 100
Avskrivninger	34 303 779	36 244 000	35 497 000	35 497 000	35 497 000	35 497 000
Sum driftsutgifter	**891 871 381**	**890 064 892**	**973 523 485**	**955 175 253**	**987 168 760**	**1 020 350 843**
Brutto driftsresultat	**-27 514 532**	**-8 575 900**	**35 109 317**	**-31 906 915**	**-44 596 408**	**-64 253 325**
Renteinntekter	-13 327 302	-13 230 000	-17 362 000	-16 362 000	-15 362 000	-15 362 000
Utbytte	-283 241	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Gevinter og tap på finansielle omløpsmidler	15 369	0	0	0	0	0
Renteutgifter	34 266 364	32 793 000	40 316 000	51 964 000	58 536 000	62 740 000
Avdrag på lån	24 628 851	26 250 000	24 983 000	29 354 000	32 425 000	35 928 000
Netto finansutgifer	**45 300 040**	**45 613 000**	**47 737 000**	**64 756 000**	**75 399 000**	**83 106 000**
Motpost avskrivninger	34 303 779	36 244 000	35 497 000	35 497 000	35 497 000	35 497 000
Netto driftsresultat	**-16 518 271**	**793 100**	**47 349 317**	**-2 647 915**	**-4 694 408**	**-16 644 325**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	860 857	2 500 000	400 000	200 000	200 000	200 000
Avsetninger til bundne driftsfond	5 873 478	0	17 000	19 000	20 000	19 000
Bruk av bundne driftsfond	-5 184 555	-127 000	-2 655 000	-157 000	-150 000	-67 000
Avsetninger til disposisjonsfond	14 968 491	5 581 000	1 738 683	4 235 915	6 274 408	18 142 325
Bruk av disposisjonsfond	0	-8 747 100	-46 850 000	-1 650 000	-1 650 000	-1 650 000
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponering eller dekning av netto driftsresu	**16 518 271**	**-793 100**	**-47 349 317**	**2 647 915**	**4 694 408**	**16 644 325**
Fremført til inndekning i senere år	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Utvikling av Disposisjonsfondet (mill kr)	147,5	144,4	99,3	101,8	106,5	123,0
Utvikling av Disposisjonsfondet (prosent)	16,0 %	16,1 %	10,6 %	10,3 %	10,3 %	11,3 %

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Utvikling av Netto driftsresultat i %	1,80 %	-0,09 %	-5,05 %	0,27 %	0,45 %	1,53 %

Spesifisering av de største avvikene mellom budsjett 2026 og budsjett 2027

Rammetilskudd	**Økning**	**11,5 mill**
Inntektsutjevningsmidler	kr	1 328 000
Rammeoverføringer	kr	10 205 000
Innteks- og formuekatt	**Økning**	**17,0 mill**
Inntekts- og formuesskatt	kr	17 000 000
Overføringer og tilskudd fra andre	**Økning**	**4,2 mill**
Refusjon fra staten	kr	1 632 000
Andre refusjoner fra staten	kr	1 152 000
Økt forventning refusjoner foreldrepenger og sykelønn	kr	430 000
Refusjon fra andre kommuner	kr	470 000
Brukerbetalinger	**Økning**	**0,6 mill**
Opphold innstitusjon	kr	356 000
Brukerbetaling barnehage	kr	240 000
Salgs- og leieinntekter	**Økning**	**6,3 mill**
Kommunale årsgebyr	kr	5 715 000
Leieinntekter kommunle bygg	kr	1 000 000
Utleie Trygghetsalarmer	-kr	700 000
Lønn- og sosiale utgifter	**Økning**	**23,5 mill**
Lønnsvekst 2025 med overheng, prosjektstillinger og lønnsoppgjør 2026	kr	18 900 000
Vikarer, ekstrahjelp, overtid og annen lønn	kr	3 900 000
Lønn lærlinger	kr	500 000
Pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift	kr	300 000
Kjøp av varer og tjenester	**Økning**	**34,4 mill**
Slangsvoldveien gang- og sykkelvei	kr	15 470 000
Strøm- og fyringskostnader	kr	280 000
Lisenser, kontingenter og andre driftsavtaler	kr	1 255 000
Kjøp av inventar og ustyr	kr	250 000
Forsikring, drivstoff, service og andre transportutgifter	kr	840 000
Leasing av biler, maskiner og annet utstyr	kr	766 000
Vedlikehold kommunale bygg	kr	2 237 000
Kjøp av varer og tjenester	kr	3 960 000
Kjøp fra MOVAR	kr	3 065 000
Kjøp av tiltak og plasseringer	kr	4 600 000
Avlastningstilakt	-kr	1 069 000
Kjøp av tjenester fra andre kommuner	kr	1 178 000
Legevakt	kr	816 000
Tilskudd private barnehager	-kr	710 000
Driftstilskudd leger/fysioterapauter	kr	1 170 000
Overføringer og tilskudd til andre	**Økning**	**26,3 mill**
Reserverte bevilgninger	-kr	2 160 000
Tilskudd	-kr	1 350 000
Hjelpetiltak barnevern	-kr	850 000
Overføring fylkeskommune - Gang- og sykkelvei Tomb - Hafell	kr	31 500 000
Renter og låneomkostninger	**Økning**	**2,1 mill**
Økte renteinntekter	-kr	4 132 000
Økning rentekostnader	kr	7 523 000
Nedgang avdrag på lån	-kr	1 267 000

Handlingsprogrammet 2027-30

Kommuneplanen er kommunens viktigste overordnede plan. Den styrer all planlegging i kommunen, og setter mål for Rådesamfunnets utvikling.

For å sikre at kommuneplanens hovedmål, delmål og strategier ivaretas i det øvrige arbeidet i kommunen er disse målsettingene utgangspunktet for arbeidet med handlingsprogrammet.
I dette arbeidet har kommunedirektørens ledergruppe sammen med virksomhetslederne lagt til grunn målene i kommuneplanen når drift og utvikling er vurdert for 2027-30. Vedtatte verbalforslag vil også bli knyttet til målene i kommuneplanen for å sikre sammenheng mellom det vi gjør og ønsket utviklingsretning.

Handlingsprogrammet 2027 -30 bygger på satsingsområdene og målene i kommuneplanens samfunnsdel som ble vedtatt juni 2020. Satsingsområdene er en måte å organisere målene for fremtiden, og er med på å gi en ny retning til Rådesamfunnet. De gjennomgående temaene skal arbeides med på tvers av alle satsingsområdene.

Planen har følgende satsingsområder:

- «Leve hele livet i Råde»
- «Attraktive Råde»
- «Grønne Råde»

Gjennomgående temaer er:

- «Samhandling – Vi i Råde!»
- «Barn og unge»
- «Et trygt Råde»

Samlet sett jobber vi mot alle kommuneplanens målsettinger - *snakker vi sammen skaper vi sammen*.

Kommuneplan - Satsingsområder 2027-30

LEVE HELE LIVET I RÅDE

Hovedmål: I Råde har alle like muligheter gjennom samhandling, likeverd og felleskap.

Delmål: Råde er et raust og helsefremmende lokalsamfunn for alle**.**

Strategier:

1. Styrker samskaping og samhandling mellom kommunen og innbyggere, næringsliv, frivillig sektor samt andre offentlige myndigheter.
2. Har fokus på inkludering for å skape et varmere samfunn og motvirke ensomhet og utenforskap.
3. Fremmer aktivitet, frivillighet og deltakelse ved å engasjere lokalsamfunnet.
4. Videreutvikler og etablerer møteplasser og arenaer for, og på tvers av alle aldersgrupper.
5. Sikrer grøntområder, friluftsområder og infrastruktur som er tilgjengelig for alle, spesielt i strandsonen.
6. Arbeider for utjevning av sosial ulikhet.

Delmål: I Råde har alle et godt oppvekstmiljø.

Strategier:

1. Fremmer fellesskap, livskvalitet, psykisk- og fysisk helse.
2. Sikrer at barn og unge utvikler ferdigheter til å møte fremtiden ved å ha kvalitet og kompetanse i våre tjenester.
3. Sikrer et helthetlig, sammenhengende og tverrfaglig tjenestetilbud.
4. Er en positiv og trygg samhandlingsaktør for foresatte.
5. Legger til rette for uorganisert og organisert fritidsaktiviteter for alle barn og unge.

Delmål: I Råde har alle mulighet til å leve og bo selvstendig.

Strategier:

1. Sikrer tidlig innsats og forebyggende arbeid på tvers av kommunens tjenester.
2. Legger til rette for helthetlig oppfølging av innbyggere med utgangspunkt i de tjenester den enkelte har behov for.
3. Arbeider for at alle har mulighet til å mestre eget liv i eget hjem så lenge som mulig.
4. Involverer innbyggerne og legger vekt på deres ressurser og erfaringer.
5. Sikre gode muligheter for livslang læring og nødvendige ferdigheter.
6. Legger til rette for at det skal være trygt å bo og leve i Råde.

ATTRAKTIVE RÅDE

Hovedmål: Råde har en bærekraftig tettstedsutvikling som legger vekt på lokale muligheter og mangfold

Delmål: Råde er en næringsvennlig og attraktiv kommune for eksisterende og nye bedrifter og virksomheter

Strategier:

1. Legger til rette for bedrifter og virksomheter som ønsker å vokse, og stimulere til nyetableringer
2. Etablerer arenaer som stimulerer til samhandling og utvikling gjennom tillit og deling
3. Samarbeider aktivt om næringsutvikling med regionens næringslivsaktører
4. Stimulerer til digitalisering av tjenester for å sikre forutsigbart og effektivt kommunalt planarbeid og saksbehandling
5. Motiverer til et grønt skifte og smarte løsninger i eksisterende og nye bedrifter
6. Motiverer ungdom til å tilegne seg kompetanse som næringslivet etterspør
7. Motiverer næringslivet til å satse på ungdom og ta inn lærlinger

Delmål: Råde er en attraktiv bo- og besøkskommune.

Strategier:

1. Sikrer variasjon, kvalitet og kapasitet i boligbyggingen ved et balansert og bærekraftig bosettingsmønster
2. Utvikler boområder på tvers av generasjoner og kulturer
3. Sikrer utvikling og riktig disponering av kommunale boliger
4. Utvikler gode nærmiljøer og levende bygdesentra med gode kvaliteter
5. Legger til rette for opplevelsesbasert næring med fokus på lokal mat og drikke, kulturliv og friluftsliv som fremhever Råde sine kvaliteter.
6. Bidrar til utvikling av et transportsystem som er lett tilgjengelig, trygt, forutsigbart og miljøvennlig

Delmål: Råde har levende sentra som inviterer til aktivitet med tilbud for alle.

Strategier:

1. Etablerer, opprettholder og utvikler attraktive møteplasser som fremmer fysisk og sosial aktivitet med deltakelse på tvers av generasjoner og kulturer
2. Videreutvikler formålsbygg som møteplass for nærmiljøet
3. Bruker kulturminner og kulturmiljøer som en ressurs for verdiskapning og bærekraftig utvikling av kommunen
4. Tilrettelegger for et inkluderende mangfold av frivillige-, idretts- og kulturelle tiltak og aktiviteter
5. Bidrar til en enkel og trygg ferdsel for alle, og spesielt for myke trafikanter, mellom kommunens tettsteder

GRØNNE RÅDE

Hovedmål: I Råde har vi fokus på miljøet gjennom en balanse mellom tilrettelegging, utvikling og vern av våre ressurser.

Delmål: Råde er en klima- og miljøvennlig kommune

Strategier:

1. Gjøre det attraktivt å velge klimavennlige transportmidler
2. Legger vekt på klimavennlig tettstedsutvikling
3. Påvirker og tilrettelegger for miljøvennlige og bærekraftige løsninger i alle byggeprosjekter
4. Fremmer klimavennlige løsninger ved kommunale anskaffelser
5. Legger til rette for innbyggerinitiativ til nye former for delingsordninger og gjenbruk.
6. Sikrer bærekraftig vannforvaltning
7. Legger til rette for økt produksjon av fornybar energi og energieffektivisering

Delmål: Råde er klimatilpasset og har gode planer for å møte morgendagens klimaendringer

Strategier:

1. Tilpasser og sikrer bygda mot konsekvensene av ekstremnedbør og kombinasjonen av havnivåstigning og stormflo
2. Videreutvikler blågrønne løsninger og øker fokuset på arealutvikling som håndterer intens nedbør og overvann
3. Sikrer god infrastruktur for håndtering av vann og avløp i hele Råde
4. Utarbeider arealplaner med klimatilpasning som et førende prinsipp
5. Prioriterer klimatilpasning i alle kommunale byggeprosjekter
6. Pådriver for innovative tiltak som reduserer konsekvensene av klimaendringene i landbruket for å sikre samfunnets matfat

Delmål: I Råde har vi en bærekraftig forvaltning av våre naturressurser og arealer

Strategier:

1. Sikrer og ivaretar naturmangfoldet
2. Beskytter og knytter sammen store, sammenhengende naturområder og tilrettelegger for friluftsliv
3. Bruker og forvalter jordbruks-, skog-, mineral- og havressursene på en bærekraftig måte
4. Bekjemper fremmede, invaderende arter
5. Holder naturen fri for forurensning og forsøpling
6. Ivaretar kystlandskapet for friluftsliv og opplevelse

Tjenesteområdene

Tjenesteområde Oppvekst og levekår

Tjenesteområdet omhandler:
Kommunalsjef oppvekst og levekår og rådgiver oppvekst og levekår
Oppvekst Karlshus: med Karlshus skole og SFO, samt Klokkergården barnehage
Oppvekst Saltnes: med Spetalen skole og SFO
Råde Ungdomsskole og kulturskole: med ungdomsskolen og kulturskolen
Virksomhet Familie: med helsestasjon og skolehelsetjenesten, barnevern, psykisk helse og rustjenester, styrket barnehagetilbud, PP-tjeneste samt kultur og fritid
NAV: med statlig og kommunal myndighet

Råde kommune arbeider målrettet for å skape gode oppvekstsvilkår og bidra til livskvalitet, mestring og deltakelse for innbyggere i alle aldre. Oppvekst og levekår har et særlig ansvar for å utvikle trygge og inkluderende fellesskap, tilby helhetlige tjenester og legge til rette for at alle skal ha mulighet til å leve gode liv gjennom hele livsløpet.

Forebygging og tidlig innsats er grunnleggende prinsipper i arbeidet. Gjennom gode barnehager, trygge skolemiljøer, meningsfulle fritidsarenaer, helsefremmende tiltak og tverrfaglig samarbeid skal kommunen bidra til at innbyggerne opplever tilhørighet, mestring og mulighet til å delta aktivt i samfunnet. Arbeidet skal bidra til å fremme psykisk og fysisk helse, motvirke utenforskap og styrke den enkeltes forutsetninger for å mestre egen hverdag.

Det vil være fortsatt fokus på å virkeliggjøre kommuneplanens mål om et raust og helsefremmende lokalsamfunn, der alle har like muligheter gjennom samhandling, likeverd og fellesskap. Gjennom samarbeid med innbyggere, frivillighet, næringsliv og andre aktører skal kommunen videreutvikle tjenester, møteplasser og fellesskap som fremmer inkludering, livskvalitet og aktive lokalsamfunn. Samtidig skal tjenestene ses i sammenheng gjennom hele livsløpet. Barn, unge, voksne og eldre skal møtes med helhetlige og koordinerte tjenester som legger til rette for læring, utvikling, selvstendighet og deltakelse. Målet er at flere skal oppleve mestring og kunne leve gode og selvstendige liv lengst mulig i eget nærmiljø.

Drift og utvikling 2027-30

BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) er en grunnleggende del av kommunens arbeid med tidlig innsats og forebygging. Modellen har over tid bidratt til å styrke samhandlingen mellom tjenester og fagområder, og gir et viktig grunnlag for helhetlig oppfølging av barn, unge og familier. I planperioden skal arbeidet videreføres og videreutvikles slik at behov fanges opp tidlig, innsatsen samordnes bedre og innbyggerne møter sammenhengende tjenester som fremmer mestring, inkludering og deltakelse.

Det pågår nasjonale høringer og utredningsarbeid knyttet til utviklingen av fellesskolen og organiseringen av opplæringen på 1. og 2. trinn, med blant annet økt vekt på grunnleggende ferdigheter, lek, praktisk læring og inkludering. Råde kommune vil følge arbeidet tett og tilpasse virksomheten til eventuelle nye statlige føringer som vedtas i planperioden. Regjeringen har videre foreslått i Statsbudsjettet for 2027 å gjøre leksehjelp til en frivillig ordning for skoleeiere. Råde kommune vil følge den videre behandlingen av saken og innrette tilbudet i tråd med gjeldende regelverk.

Oppfølgingsordningen vil være en av kommunens viktigste utviklingssatsinger i planperioden og gjennomføres i samarbeid med Statsforvalteren frem til sommeren 2028. Satsingen skal bidra til at flere barn og unge opplever mestring og inkludering gjennom hele oppvekstløpet, samtidig som kvaliteten i kommunens tjenester videreutvikles.
Arbeidet omfatter både kommunale og private barnehager, skoler, PPT og øvrige samarbeidende tjenester, og bygger på en felles forståelse av at gode resultater skapes gjennom tidlig innsats, kompetente fagmiljøer og tett samhandling på tvers av tjenester og nivåer. Som en del av satsingen vil det også arbeides med å styrke samarbeidet mellom hjem og skole/barnehage, slik at foresatte i enda større grad blir aktive samarbeidspartnere i barn og unges læring, utvikling og trivsel.

En sentral del av satsingen er revitaliseringen av kommunens plan for språk, lesing og skriving for barn og unge fra 1 til 16 år. Gode språk- og leseferdigheter er avgjørende for læring, utvikling og deltakelse, og danner et viktig grunnlag for videre utdanning, arbeidsliv og aktiv deltakelse i samfunnet. Gjennom en systematisk innsats skal kommunen styrke barn og unges grunnleggende ferdigheter og legge til rette for at flere opplever faglig og sosial mestring.
Arbeidet bygger på en forståelse av at mestring og inkludering henger tett sammen. Når barn og unge får utvikle de ferdighetene de trenger for å lykkes i barnehage og skole, styrkes også mulighetene for deltakelse, tilhørighet og positive opplevelser i fellesskapet. Gjennom Oppfølgingsordningen og den videre utviklingen av språk-, lese- og skrivearbeidet skal kommunen derfor bidra til at flere barn og unge får et best mulig grunnlag for videre læring, livsmestring og samfunnsdeltakelse.

Arbeidet med Oppfølgingsordningen ses også i sammenheng med kommunens øvrige utviklingssatsinger innen oppvekst. Skolene vil videreføre arbeidet med praktisk undervisning og uteskole i samarbeid med Høgskolen i Østfold, samtidig som satsingene «Robuste barn» og «Robuste ungdom» videreutvikles. Det forventes også at «Robuste små» blir tilgjengelig for barnehagene i planperioden, og kommunen vil følge dette arbeidet tett. Felles for satsingene er at de skal styrke barn og unges opplevelse av mestring, tilhørighet og inkludering, og bidra til at kommunens utviklingsarbeid trekker i samme retning gjennom hele oppvekstløpet.

Spetalen skole vil i planperioden videreføre arbeidet som forsøkskommune med fritak fra den ordinære fag- og timefordelingen. Forsøket er en del av regjeringens nasjonale forsøksordning, som skal gi kommuner og skoler mulighet til å prøve ut nye arbeidsformer og organisering for å utvikle bedre tjenester og skape ny kunnskap. Gjennom forsøket kan skolen organisere opplæringen mer fleksibelt på tvers av fag og trinn, med større vekt på praktisk læring, tverrfaglighet og helhetlige læringsprosesser. Målet er å styrke elevenes motivasjon, mestring, inkludering og læring innenfor de nasjonale kompetansemålene. Arbeidet har nær sammenheng med kommunens øvrige satsinger innen oppvekst, blant annet arbeidet med mestring, inkludering, praktisk læring, språk-, lese- og skriveutvikling og utvikling av robuste læringsmiljøer. Forsøket varer frem til 2030 og følges av et forskningsmiljø som skal dokumentere erfaringer og resultater. Erfaringene vil være viktige både for kommunens videre utviklingsarbeid og for den nasjonale kunnskapsutviklingen på feltet

Kulturskolen videreutvikles med utgangspunkt i gjennomført vurdering i 2026. Arbeidet vil særlig rette seg mot økt synlighet, rekruttering og videreutvikling av gruppebaserte tilbud, med mål om å nå flere barn og unge

Fra 2027 innføres nytt regelverk for finansiering av private barnehager. Endringene innebærer blant annet at kommunene skal fastsette tilskuddssatser gjennom lokale forskrifter og forvalte nye beregningsprinsipper for tilskudd til private barnehager. Råde kommune har utarbeidet forslag til lokal forskrift som har vært behandlet i formannskapet og sendt på høring. Endelig forskrift planlegges vedtatt av kommunestyret i desember 2026, slik at nytt regelverk og lokale bestemmelser er på plass før tilskuddsåret 2027. De foreslåtte budsjettrammene er vurdert opp mot det nye

finansieringssystemet. Samtidig innebærer de nye beregningsprinsippene at både kommunen og de private barnehagene står overfor et nytt regelverk som det foreløpig er begrenset erfaring med.

Forebyggende team har på kort tid etablert seg som en viktig ressurs i kommunens arbeid med tidlig innsats og tverrfaglig samhandling. Enheten kobles inn når andre tjenester ser behov for ekstra oppfølging eller koordinering, og bidrar med tett og målrettet støtte til barn, unge og familier i en tidlig fase. Gjennom samarbeid med blant annet barnehager, skoler, psykisk helsetjeneste, barnevern og øvrige kommunale tjenester bidrar enheten til at utfordringer møtes raskt og helhetlig, før behovet for mer omfattende tiltak oppstår.
Enheten har utviklet en viktig rolle både i oppfølging av enkeltpersoner og familier og i utviklingen av kommunens samlede forebyggende arbeid. Enheten bidrar til å styrke samhandlingen mellom tjenester, sikre god koordinering rundt familier med sammensatte behov og legge større vekt på mestring, egenaktivitet og lavterskel oppfølging.
I planperioden skal kommunen videreføre og videreutvikle de arbeidsformene som er etablert gjennom Forebyggende team. Arbeidet understøtter kommunens mål om tidlig innsats, helhetlige tjenester og bærekraftig ressursbruk, og erfaringene så langt viser at enheten er et viktig bidrag i arbeidet med å skape gode oppvekstsvilkår og styrke innbyggernes mulighet til å mestre egne liv.

Prosjekt *Kultur for samhandling* (en videreføring av prosjekt 1-2-3 - tidlig innsats) bygger på erfaringer knyttet til tidlig innsats, relasjonsbygging og tverrfaglig samarbeid. Prosjektet omfatter både kommunale tjenester og private barnehager, og har utviklet seg til en felles satsing på samhandling gjennom hele livsløpet. I samarbeid med Universitetet i Innlandet skal kommunen de kommende årene videreutvikle en felles samhandlingskultur på tvers av virksomheter og fagområder. Arbeidet skal bidra til økt forståelse for ulike perspektiver og styrke evnen til å finne helhetlige løsninger på komplekse utfordringer. Målet er å gi innbyggerne mer koordinerte, treffsikre og helhetlige tjenester.

Frivilligheten er en stor styrke i Råde og bidrar hver dag til aktivitet, fellesskap og gode opplevelser for innbyggere i alle aldre. Lag, foreninger og frivillige skaper møteplasser og aktiviteter som er viktige for inkludering, folkehelse og trivsel i lokalsamfunnet. Kommunen har de siste årene arbeidet målrettet for å styrke samarbeidet med frivilligheten gjennom SmartBygda, frivillighetssentralen og frivillighetskoordinatoren. Dette arbeidet skal videreføres og videreutvikles, med særlig vekt på samskaping av møteplasser, aktiviteter og fellesskap på tvers av generasjoner og interesser. Frivillighetsforum skal fortsatt være en arena for samarbeid, nettverksbygging og felles utvikling mellom kommunen, næringslivet, lag og foreninger. Råde kommune har søkt og fått innvilget eksterne tilskuddsmidler som gir mulighet til å styrke bemanningen, utvide aktivitets- og tilbudsinnholdet samt øke åpningstiden ved 'Huset for barn og unge. Som en del av satsingen vil kommunen samarbeide med Barne- og ungdomsklubben i Saltnes (BUS) for å videreutvikle og styrke et helhetlig fritidstilbud for barn og unge.

I årene fremover vil kommunen prioritere tiltak som fremmer deltakelse og motvirker utenforskap. Dette omfatter blant annet videreutvikling av tiltak som «Bli med-dagen», ungdomstilbud, klubbkvelder, Rådestua i regi av frivilligsentralen (cafè 2 dager pr uke) og Digital kafé. Gjennom frivillighetskoordinatorens arbeid og et tett samarbeid med frivillige organisasjoner skal Digital kafé fortsatt bidra til økt digital kompetanse og mestring blant eldre. Gjennom samarbeid, samskaping og målrettet bruk av tilskuddsmidler skal frivilligheten fortsatt være en sentral drivkraft for inkludering, forebygging og livskvalitet i Råde.

Arbeid og utdanning er sentrale virkemidler for inkludering, deltakelse og økonomisk selvstendighet. I planperioden vil det prioriteres tiltak som bidrar til at flere innbyggere kommer i arbeid eller utdanning, og at færre blir stående utenfor arbeidslivet over tid.

Det vil være et særlig fokus på unge under 30 år som står utenfor arbeid og utdanning. Tidlig innsats, tett oppfølging og godt samarbeid mellom kommunale tjenester, Nav, næringsliv og utdanningsaktører skal bidra til at flere unge får mulighet til å utvikle sine ressurser og etablere varig tilknytning til arbeidslivet.

Integrering av flyktninger vil også være et viktig satsingsområde i planperioden. Erfaringer både lokalt og nasjonalt viser at overgangen fra introduksjonsprogram til arbeid eller utdanning kan være krevende, og arbeidet med kvalifisering, norskopplæring og arbeidsrettet oppfølging vil derfor videreføres og styrkes. Målet er at flere flyktninger raskere skal kunne delta aktivt i arbeids- og samfunnslivet.

Det vil bli lagt vekt på at økonomiske ytelser forvaltes i tråd med gjeldende regelverk, samtidig som mottakere av økonomisk sosialhjelp får oppfølging med mål om økt selvstendighet, aktivitet og deltakelse. Bruken av økonomisk sosialhjelp øker både nasjonalt og lokalt, noe som forsterker behovet for et målrettet arbeid for å få flere over i arbeid, utdanning eller annen aktivitet og redusere utenforskap og avhengighet av økonomisk sosialhjelp.

God psykisk helse er en viktig forutsetning for mestring, læring, deltakelse og livskvalitet. I likhet med resten av landet opplever kommunen økende behov for oppfølging knyttet til psykisk helse blant både barn, unge og voksne. Dette understreker betydningen av tilgjengelige tjenester, tidlig innsats og gode forebyggende tiltak.

I planperioden vil det prioriteres videreutvikling av kommunens psykiske helsetjenester, med vekt på forebygging, mestring og tidlig innsats. Både individuelle og gruppebaserte tilbud skal videreutvikles for å styrke innbyggernes mulighet til å mestre eget liv og delta aktivt i samfunnslivet. Erfaringene med gruppebaserte tilbud er gode, og slike arbeidsformer vil fortsatt være en viktig del av kommunens samlede tilbud innen psykisk helse. Arbeidet skal skje i tett samarbeid med øvrige tjenester og kommunens samlede forebyggende innsats. Gjennom BTI, forebyggende arbeid på tvers av tjenestene og satsingene Robuste barn og Robuste ungdom skal kommunen bidra til å styrke psykisk helse, tilhørighet og livsmestring gjennom hele oppvekstløpet.

Kommunedirektøren vil i planperioden legge vekt på å videreutvikle psykiske helsetjenester som er lett tilgjengelige, forebyggende og mestringsorienterte. Målet er at innbyggerne skal få støtte når behov oppstår, samtidig som flere opplever økt mestring, deltakelse og livskvalitet, og behovet for mer omfattende tjenester kan forebygges over tid

Prosjektet med nye boliger på Øvre Langbråten vil gi personer med rus- og psykiske helseutfordringer et mer tilpasset og fremtidsrettet botilbud, med gode rammer for trygghet, mestring og oppfølging. Reguleringsarbeidet er igangsatt, og prosjektet planlegges gjennomført i perioden 2027–2029, med ferdigstillelse i 2029.

Tjenesteområde helse, omsorg og rehabilitering

Tjenesteområdet omhandler:
Kommunalsjef Helse, omsorg og rehabilitering, rådgiver Helse, omsorg og rehabilitering og kommuneoverlege. Oppgaver som er knyttet til kommuneoverlegen er for eksempel miljørettet helsevern og smittevern. I tillegg ligger ansvaret for fastlegene og private fysioterapeuter til området
Virksomhet Helsehuset: består av sykehjemmet, hjemmebaserte tjenester dagavdeling og avdeling for ergo-/fysioterapitjenester
Virksomhet Tjenester for funksjonshemmede: består av Ringveien og Nor gård, dagaktivitetstilbud, brukerstyrt personlig assistanse (BPA), avlastning og støttekontakt
Virksomhet Nasjonalt ankomstsenteret: Helseavdelingen
Avdeling Tildelingskontoret: har ansvaret for tildeling av helse- og omsorgstjenester, boligkontor omsorgsstønad, egenandelbetaling, koordinerende enhet og skjenkebevilling. Her ligger også prosjektet Friskliv

Det legges stor vekt på forebyggende arbeid og på å styrke samspillet mellom kommunale tjenester, frivilligheten og lokalmiljøet. Gjennom tidlig innsats, helsefremmende tiltak og aktiv deltakelse fra innbyggere og frivillige ønsker vi å bidra til økt mestring, fellesskap og livskvalitet for alle aldersgrupper. Frivillige organisasjoner, pårørende og nærmiljøet er viktige ressurser som kan supplere de kommunale tjenestene og bidra til å skape inkluderende og trygge lokalsamfunn.

Samtidig er det avgjørende at kommunen disponerer sine ressurser på en hensiktsmessig og bærekraftig måte. Gjennom god planlegging, effektiv ressursutnyttelse og målrettet utvikling av tjenestene skal vi møte framtidens utfordringer innen helse- og omsorgssektoren. Ved å tenke nytt, samarbeide på tvers og bruke tilgjengelige ressurser der de gir størst effekt, kan vi sammen etablere trygge, helhetlige og kvalitativt gode helse- og omsorgstjenester for kommunens innbyggere. Målet er å legge til rette for at innbyggerne kan leve selvstendige og meningsfulle liv så lenge som mulig, med riktig støtte og hjelp når behovet oppstår.

Drift og utvikling 2027-30

Arbeidet med utviklingen av framtidens helse- og omsorgstjenester i Råde kommune tar utgangspunkt i målsettingene i reformen *Bo trygt hjemme*, som legger til rette for at flere skal kunne leve trygge, aktive og selvstendige liv i egen bolig lengst mulig. Reformens fokus på levende lokalsamfunn, egnede boliger, kompetente medarbeidere og støtte til pårørende samsvarer godt med kommunens langsiktige arbeid for å utvikle bærekraftige helse- og omsorgstjenester som møter innbyggernes behov i årene som kommer.

Befolkningsutviklingen viser at antallet eldre innbyggere vil øke betydelig i planperioden, samtidig som flere vil leve lenger med kroniske sykdommer, demens og sammensatte helseutfordringer. Dette krever at kommunen planlegger framtidige tjenester på en ny måte, der både kapasitet, kompetanse og organisering må tilpasses en endret befolkningssammensetning. Arbeidet med framtidige helsebygg og omsorgsløsninger vil derfor ha høy prioritet. Det pågår vurderinger av hvordan eksisterende bygningsmasse kan utnyttes best mulig, samtidig som behovet for nye og mer fleksible løsninger utredes.

Selv om kommunen må sikre tilstrekkelig kapasitet innen heldøgns omsorg, vil framtidens behov ikke kunne løses gjennom institusjonsplasser alene. En bærekraftig utvikling av tjenestene forutsetter at flere kan bo hjemme lenger med riktig støtte og tilrettelegging. Forebygging, tidlig innsats og hverdagsmestring vil derfor være sentrale prinsipper for utviklingen av helse- og omsorgstjenestene.

Målet er å styrke den enkeltes mulighet til å mestre eget liv og opprettholde funksjonsevnen så lenge som mulig.

For å lykkes med dette må det legges til rette for boliger som er tilpasset ulike livsfaser og funksjonsnivåer. Gode bomiljøer, universell utforming og hensiktsmessige tilpasninger kan bidra til økt trygghet, selvstendighet og livskvalitet. Samtidig vil teknologi få en stadig viktigere rolle i tjenesteutviklingen. Digitale løsninger og velferdsteknologi kan gi innbyggerne større mulighet til å mestre hverdagen på egen hånd, samtidig som de bidrar til bedre ressursutnyttelse og mer målrettede tjenester.

Råde kommune har allerede tatt i bruk flere teknologiske løsninger og vil videreføre denne satsingen i planperioden. Velferdsteknologi og digitale tjenester skal være en integrert del av tjenestetilbudet der det gir merverdi for brukerne. Sammen med kompetente medarbeidere, aktive pårørende, frivillige ressurser og et inkluderende lokalsamfunn vil dette bidra til å skape et mer aldersvennlig samfunn, der flere kan oppleve trygghet, mestring og livskvalitet i eget hjem gjennom hele livet. Sosial deltakelse, fellesskap og tilhørighet er viktige forutsetninger for god helse og livskvalitet. Råde kommune vil derfor videreføre og styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner, lag, foreninger og næringsliv for å skape levende og inkluderende lokalsamfunn. Kommunen er heldig som har et stort engasjement blant frivillige, og denne innsatsen er en viktig ressurs i arbeidet med å forebygge ensomhet, skape møteplasser og bidra til aktivitet og deltakelse for innbyggere i alle aldre.

Samarbeidet med Nasjonalforeningen for folkehelsen om et demensvennlig samfunn skal videreføres, slik at personer med demens og deres pårørende opplever trygghet, inkludering og mulighet til å delta aktivt i lokalsamfunnet. Samtidig vil kommunen fortsatt prioritere støtte til pårørende gjennom blant annet avlastningstiltak, dagaktivitetstilbud, demenskoordinator, pårørendeskole, demenskor og temakvelder. Disse tilbudene er viktige både for den som mottar hjelp og for de pårørende som står nærmest.

Hjemmetjenesten vil være en bærebjelke i utviklingen av fremtidens helse- og omsorgstjenester. For å kunne møte en stadig eldre befolkning og et økende tjenestebehov på en bærekraftig måte, er det nødvendig å videreutvikle tjenesten med vekt på forebygging, mestring og støtte til egenomsorg. Innbyggerne skal gis mulighet til å opprettholde selvstendighet og livskvalitet i egen bolig så lenge som mulig, gjennom målrettede tjenester og riktig hjelp til riktig tid.

For å styrke tjenestens kapasitet og møte de forventede utfordringene i årene som kommer, er det lagt inn en ekstra ressurs på helg. Dette vil bidra til større fleksibilitet, bedre oppfølging av brukerne og en mer robust tjeneste som kan ivareta innbyggernes behov på en god måte.
Tidlig innsats er avgjørende for å bidra til at innbyggerne opprettholder funksjonsevne og mestrer hverdagen lengst mulig.

For de fleste eldre er det å kunne bo i eget hjem så lenge som mulig viktig for opplevelsen av trygghet, selvstendighet og livskvalitet. For å støtte denne målsettingen må kommunen videreutvikle tjenester som fremmer mestring, forebygger funksjonsfall og bidrar til at behovet for omfattende hjelp utsettes eller reduseres. Hjemmetjenesten, dagaktivitetstilbudene samt fysioterapi- og ergoterapitjenesten vil ha en sentral rolle i dette arbeidet. God samhandling mellom tjenestene og tildelingskontoret er avgjørende for å sikre helhetlige, koordinerte og individuelt tilpassede tilbud.

Samtidig er det viktig å understreke at den enkelte selv har et ansvar for å planlegge egen alderdom. Mange kan selv gjøre grep som bidrar til å opprettholde funksjonsevne, mestring og livskvalitet over tid. Dette kan blant annet innebære å være fysisk aktiv, delta i sosiale fellesskap, vurdere om boligen er tilpasset fremtidige behov og ta i bruk hjelpemidler og velferdsteknologi. Enkle teknologiske

løsninger, som robotstøvsuger og robotgulvvasker, kan gjøre hverdagen lettere og bidra til at flere kan bo hjemme lenger. Som en del av det forebyggende arbeidet utredes det også tiltak som helsestasjon for eldre, forebyggende hjemmebesøk og seniordager med sikte på etablering fra 2027.

Arbeidet med å styrke samarbeidet på tvers av avdelinger og virksomheter vil fortsette i hele planperioden. Gjennom økt tverrfaglig samhandling ønsker kommunen å skape et helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud til innbyggerne, uavhengig av alder, diagnose eller funksjonsnivå. Ved å samle kompetanse og ressurser på tvers av fagområder kan vi i større grad møte den enkeltes behov og bidra til at flere kan bo trygt og godt hjemme så lenge som mulig.

Helse- og omsorgstjenestene står overfor økende etterspørsel samtidig som tilgangen på kvalifisert personell er begrenset. For å møte framtidens behov må tjenestene utvikles gjennom målrettet oppgavedeling og bedre utnyttelse av tilgjengelig kompetanse. Oppgaver skal utføres på laveste effektive omsorgsnivå og av medarbeidere med riktig kompetanse, slik at spesialisert fagkompetanse brukes der behovet er størst. Dette vil bidra til bærekraftige tjenester, styrket kvalitet og kapasitet til å møte innbyggernes behov.

Medarbeiderne er kommunens viktigste ressurs, og utvikling av medarbeiderskapet vil være et prioritert satsingsområde i planperioden. Gjennom fagutvikling, kunnskapsdeling, tverrfaglig samarbeid og nærværsarbeid skal kommunen legge til rette for at ansatte kan ta ansvar, bruke sin kompetanse aktivt og bidra til kontinuerlig forbedring av tjenestene. Dette er også viktige tiltak for å styrke kommunens omdømme, tiltrekke nye medarbeidere og beholde verdifull kompetanse over tid.

Som en del av dette arbeidet har kommunen gjennomført forsøk med serviceverter ved helsehuset i samarbeid med Nav. Erfaringene har vært positive, og ordningen vil videreføres og videreutvikles i 2027. Gjennom en organisasjonskultur som fremmer medvirkning, læring og utvikling skal kommunen stå godt rustet til å møte framtidige utfordringer og sikre innbyggerne trygge, tilgjengelige og faglig gode tjenester.

Velferdsteknologi vil være et sentralt satsingsområde i årene som kommer. Råde kommune har allerede implementert flere teknologiske løsninger som bidrar til økt trygghet, selvstendighet og kvalitet i tjenestene. Dette omfatter blant annet trygghetsalarmer, elektroniske dørlåser, medisineringsstøtte, lokaliseringsteknologi, her legges det inn ytterligere innsats og ressurser i 2027. Arbeidet med å videreutvikle digital hjemmesykepleie vil også ha økt fokus i året som kommer. Teknologi vil ikke erstatte menneskelig omsorg, men være et viktig supplement som gjør det mulig for flere å mestre hverdagen, samtidig som kommunens ressurser brukes på en mer målrettet og bærekraftig måte.

Arbeidet med revisjon av helse- og omsorgsplanen starter i 2027 og vil legge føringer for den videre utviklingen av tjenestene. Som en del av dette videreføres implementeringen av CRPD, med mål om å styrke likestilling, medvirkning, deltakelse og selvbestemmelse på tvers av kommunens tjenester. Innen tjenestene til personer med funksjonsnedsettelser videreføres utviklingsarbeidet gjennom Mitt livs plattform. Med utgangspunkt i et helhetlig livsløpsperspektiv skal tjenestene bidra til økt mestring, selvstendighet og samfunnsdeltakelse, samtidig som samarbeid og rolleavklaring mellom tjenestemottakere, pårørende og tjenesteapparatet styrkes.

Ringveien borettslag og Nor gård utgjør kommunens samlede tilbud om heldøgns omsorg til personer med psykisk utviklingshemming. Etter etableringen av Ringveien disponerer kommunen nå 18 boliger, noe som har styrket kapasiteten og lagt til rette for mer fleksible tjenester. I 2027 vil innsatsen rettes mot å videreutvikle tjenesteinnholdet og sikre trygge, forutsigbare og individuelt tilpassede tjenester som fremmer mestring, selvstendighet og livskvalitet. Kommunen vil samtidig

videreføre satsingen på avlastning i egen regi for å gi familier og pårørende et fleksibelt, tilgjengelig og tilpasset tilbud.

Fastlegeordningen er en viktig del av utviklingen av fremtidens helse- og omsorgstjenester. Fastlegene har en sentral rolle i forebygging, tidlig oppdagelse av sykdom, behandling og koordinering av helsetjenester, og bidrar til at innbyggerne kan bo hjemme lengst mulig. Fastlegeordningen fungerer godt i Råde, men kapasiteten på eksisterende lister er begrenset. For å sikre god tilgjengelighet også fremover er det opprettet en ny fastlegehjemmel, som vil styrke tilbudet og bidra til å møte økende behov for helsetjenester i årene som kommer.

Helsetjenesten ved Nasjonalt Ankomstsenter (NAS) vil også i planperioden ha en sentral rolle i å sikre forsvarlige og tilgjengelige helsetjenester til flyktninger og asylsøkere. Innføringen av screeningforordningen medfører nye oppgaver knyttet til blant annet helsekartlegging og vurdering av sårbarhet, noe som stiller økte krav til kompetanse, organisering og samhandling. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til omfanget og gjennomføringen av de nye oppgavene. Tjenesten må derfor være fleksibel og kunne tilpasse kapasitet og arbeidsformer i takt med endrede behov og rammevilkår.

I planperioden vil det også være fokus på kvalitetsutvikling, internkontroll og kontinuerlig forbedring. Gjennom kompetanseheving, fagutvikling og videreutvikling av arbeidsprosesser skal tjenesten styrke kvaliteten, ivareta pasientsikkerheten og sikre god ressursutnyttelse. Et tett samarbeid med UDI vil fortsatt være en viktig forutsetning for å sikre helhetlige tjenester og en velfungerende mottaksprosess.

Tjenesteområde Miljø, plan, teknikk og eiendom

Tjenesteområdet omhandler:
Plan: plan- og miljørådgivning, kommuneplanlegging, reguleringsplaner og folkehelsearbeid
Byggesak: Bygge- og delesaksbehandling
Kart og oppmåling: Oppmåling, matrikulering, seksjonering og kart og oppmålingsforretninger og oppdatering av kommunens kartverk
Vei, grønt, vann og avløp: Prosjektering, forvaltning, drift og vedlikehold av veier, grøntarealer og vann- og avløpsanlegg
Bygningsvedlikehold: Drift og vedlikehold av kommunens formålsbygg og utleieboliger
Renhold: Renhold av kommunens formålsbygg og flerbrukshaller
Eiendomsforvaltning: Planlegging og utvikling av kommunes bygningsmasse. Kjøp og salg

Tjenesteområdet Miljø, plan, teknikk og eiendom skal i planperioden prioritere oppfølging og gjennomføring av kommuneplanens arealdel og vedtatte reguleringsplaner for å legge til rette for en bærekraftig og framtidsrettet utvikling av kommunen. Samtidig skal viktige grøntområder, naturverdier og friluftsområder ivaretas og videreutvikles til beste for innbyggernes helse, trivsel og livskvalitet.

Arbeidet vil være preget av en helhetlig og langsiktig forvaltning av kommunens arealer, naturressurser og tekniske infrastruktur. Det legges vekt på klima- og miljøhensyn, effektiv arealbruk og tilrettelegging for attraktive bo- og næringsområder. Gjennom gode planprosesser og aktiv samfunnsutvikling skal kommunen bidra til vekst, verdiskaping og økt attraktivitet, slik at både nye innbyggere og næringsliv ser muligheter for å etablere seg og utvikle virksomhet i Råde.

Det vil også være viktig å møte utfordringer knyttet til befolkningsvekst, klimaendringer, arealpress og økte forventninger til kommunale tjenester, samtidig som ressursene forvaltes på en effektiv og bærekraftig måte.

Drift og utvikling 2027-30

Tjenesteområdet har ansvar for kommunens planlegging, drift, forvaltning og myndighetsutøvelse innenfor plan og miljø, teknisk infrastruktur og eiendomsforvaltning. Oppgavene omfatter blant annet utvikling, drift og vedlikehold av kommunale bygg, veier, anlegg samt vann- og avløpstjenester. Gjennom effektiv ressursforvaltning og langsiktige prioriteringer skal tjenesteområdet bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling og sikre gode tjenester til innbyggere og næringsliv.

I handlingsplanperioden 2027-2030 vil arbeidet være rettet mot å opprettholde og utvikle kommunens tekniske infrastruktur, med særlig vekt på fornyelse av vann- og avløpsanlegg, vedlikehold av kommunale veier og ivaretakelse av kommunal bygningsmasse. Den vedtatte hovedplanen for vann og avløp danner grunnlaget for investeringene i planperioden, og 2027 vil i stor grad være et gjennomførings år for prioriterte VA-tiltak. Vann- og avløpsinvesteringer er blant kommunens viktigste investeringer i 2027.

Reduksjon av fremmedvann i avløpsnettet er et viktig tiltak for å sikre kapasitet, redusere driftskostnader og begrense belastningen på pumpestasjoner og renseanlegg. Arbeidet krever systematisk kartlegging, feilsøking og oppfølging over tid, og vil derfor være et prioritert område i planperioden. Kommunen vil arbeide målrettet med å identifisere og redusere kilder til fremmedvann for å styrke driftssikkerheten og utnytte eksisterende infrastruktur bedre.

Samtidig står kommunen overfor et betydelig vedlikeholdsbehov som krever tydelige prioriteringer og målrettet bruk av tilgjengelige ressurser. For å sikre langsiktig verdibevaring og forsvarlig drift vil

innsatsen rettes mot de mest kritiske byggene og anleggene, samtidig som det arbeides systematisk med å redusere vedlikeholdsetterslepet og styrke kommunens evne til å møte framtidige behov.

Kommunen vil i planperioden prioritere vedlikeholdstiltak som bidrar til å ivareta bygningsmessige verdier, redusere risiko for følgeskader og sikre gode lokaler for tjenesteproduksjon. Hovedinnsatsen vil være rettet mot utskifting av tak, takrenner og beslag på Karlshus skole og gymsalen ved Karlshus skole. Videre vil det gjennomføres utskifting av gulvbelegg i kjellerarealer på Helsehuset, samt gradvis oppgradering av sykehjems rom i 1949-bygget. Tiltakene er prioritert ut fra byggenes tilstand, behovet for verdibevaring og betydningen byggene har for kommunens tjenesteleveranser.

I tillegg til de planlagte tiltakene vil kommunen gjennomføre løpende drift, vedlikehold og nødvendige utbedringer på den kommunale bygningsmassen. Dette omfatter både forebyggende vedlikehold og tiltak som følge av slitasje, tekniske feil og uforutsette hendelser. Arbeidene vil prioriteres fortløpende ut fra hensynet til sikkerhet, lovpålagte krav, byggenes funksjon og behovet for å opprettholde en forsvarlig standard.

Renholdstjenesten skal videreutvikles gjennom bruk av tekniske hjelpemidler og renholdsroboter for å styrke kvalitet, effektivitet og bærekraftig drift. Teknologien skal bidra til å redusere fysisk belastende og ensidige arbeidsoppgaver, noe som kan gi et bedre arbeidsmiljø, økt trivsel og bedre utnyttelse av medarbeidernes kompetanse. Samtidig frigjøres tid til oppgaver som krever faglige vurderinger og tett oppfølging av kommunens bygg og brukere. Dette vil bidra til en moderne, attraktiv og fremtidsrettet renholdstjeneste.

Kommunen forventer et fortsatt høyt aktivitetsnivå innen plan- og byggesaksbehandling også i tiden som kommer. Økende kompleksitet i saker, større krav til veiledning og økt aktivitet innen reguleringsplaner og oppfølging av kommuneplanen gjør det viktig å videreutvikle kompetanse og kapasitet innen plan- og byggesaksområdet. Samtidig vil tydelige prioriteringer være nødvendig for å sikre effektiv saksbehandling og god gjennomføring av vedtatte planer.

Kommunen vil i planperioden videreutvikle byggesaksforvaltningen gjennom digitalisering, felles systemer og standardiserte arbeidsprosesser. Det arbeides med nye maler, sjekklister og kartverktøy som gir saksbehandlerne bedre tilgang til relevant informasjon og et bedre beslutningsgrunnlag. Målet er en mer effektiv, forutsigbar og brukervennlig saksbehandling, samtidig som tilsyns- og ulovlighetsarbeidet gjøres gjennom en mer målrettet ressursbruk. Dette skal bidra til å møte økende kompleksitet i plan- og byggesaker og gi gode tjenester til både innbyggere og næringsliv. Kommunen vil også videreføre salg av oppmålingstjenester til andre kommuner når egen kapasitet tillater det. Dette bidrar til bedre ressursutnyttelse, styrker fagmiljøet og gir eksterne inntekter som kan brukes til videre utvikling av tjenestene. Gjennom samarbeid på tvers av kommunegrensene kan kompetansen innen kart, oppmåling og geodata videreutvikles samtidig som kommunens egne oppgaver ivaretas på en god måte.

For å støtte kommunens vekst og utvikling skal det legges til rette for attraktive og varierte bomiljøer. Sentrumsutviklingen i Karlshus vil fortsatt være en sentral satsing, med mål om å skape et levende og attraktivt sentrum for handel, tjenester og bosetting. Dette forutsetter et tett samarbeid mellom kommunen og private aktører for å finne gode og gjennomførbare løsninger for nødvendig infrastruktur og videre utbygging.
Gjennom Smart Energi-satsingen etablerer kommunen i 2027 et digitalt energidashboard på rådhuset som skal synliggjøre energiproduksjon, energilagring og energibruk i kommunale bygg. Samtidig gir Interreg-prosjektet ORBIFY 2.0 tilgang til kompetanse, samarbeid og finansiering som styrker arbeidet med lokal energiproduksjon, energiberedskap og utviklingen av framtidige, bærekraftige energiløsninger.

Jordvernstrategien *Matjordløftet* vil fortsatt være et viktig virkemiddel for å sikre matproduksjon, kulturlandskap og naturverdier i Råde. Gjennom planarbeid, høringer og behandling av enkeltsaker skal kommunen arbeide aktivt for å bevare dyrket og dyrkbar jord, samtidig som jordvern og matberedskap ivaretas som sentrale hensyn i samfunnsutviklingen. Arbeidet bidrar til å styrke Rådes profil som en kommune med tydelige ambisjoner innen landbruk, jordvern og bærekraftig arealforvaltning.

I planperioden skal kommunen videreutvikle formidling og kunnskapsdeling knyttet til jordvern og lokal matproduksjon. Matjordløypa vil være et sentralt tiltak for å synliggjøre sammenhengen mellom matjord, kulturlandskap, friluftsliv og lokal matberedskap. Gjennom samarbeid med regionale og nasjonale aktører skal kommunen videreføre sitt arbeid med å dele erfaringer og bidra til økt bevissthet om jordvernets betydning for framtidige generasjoner.

Råde kommune skal forvalte skogressursene på en bærekraftig måte som ivaretar hensynet til verdiskaping, klima, naturmangfold og friluftsliv. I planperioden vil det arbeides med nye skogbruksplaner som gir et bedre kunnskapsgrunnlag for framtidige prioriteringer og tiltak. En aktiv og langsiktig skogforvaltning skal bidra til både lokal næringsutvikling, klimaarbeid og bærekraftig bruk av kommunens naturressurser.

Råde kommune skal legge til rette for næringsutvikling og verdiskaping gjennom utvikling av eksisterende næringsområder og etablering av nye næringsarealer. Forutsigbare planprosesser og god infrastruktur skal bidra til vekst for eksisterende virksomheter og gjøre kommunen attraktiv for nye etableringer.
Samarbeidet mellom kommunen og næringslivet skal fortsatt styrkes gjennom dialog, møteplasser og samskaping. Målet er å skape gode rammevilkår for næringsutvikling, flere arbeidsplasser og økt lokal verdiskaping.
Trafikksikkerhetsplanen er et viktig verktøy i kommunens arbeid for trygge skoleveier og sikre trafikkløsninger. I 2027 ferdigstilles trafikksikkerhetsprosjektet ved Spetalen skole, som omfatter ny droppsone, sikrere busstopp og nytt fortau mellom skolen og Kollen barnehage. Tiltakene vil gi en tryggere og mer oversiktlig trafikksituasjon for elever, foresatte, ansatte og øvrige trafikanter. Prosjektet bidrar samtidig til bedre framkommelighet, et mer trafikksikkert nærmiljø og en bærekraftig utvikling gjennom gjenbruk av masser og oppgradering av teknisk infrastruktur i området.

Arbeidet med gang- og sykkelveier vil også i årene fremover kreve betydelige administrative ressurser. Planlegging, grunnerverv, avtaler med grunneiere, myndighetsavklaringer, prosjektadministrasjon og oppfølging av gjennomføring er tidkrevende prosesser, som går over flere år. For å sikre framdrift i vedtatte prosjekter må kommunen derfor fortsatt prioritere kapasitet til både forberedelse og gjennomføring av tiltakene.

Kommunedirektør m/staber

Tjenesteområdet omhandler:
Kommunedirektør: Kommunedirektøren har det overordnede ansvaret for å iverksette kommunestyrets vedtak og gjennomføre den daglige driften av kommunen
Stab Økonomi: Budsjett, økonomioppfølging, regnskap, kommunal fakturering, eiendomsskatt, innfordring, anskaffelser, lønn, sykelønnsrefusjoner og ferie- og fraværsregistrering.
Stab Kompetanse og Utvikling: Kommunikasjon, telefoni, resepsjon, dokumentasjon og arkiv, HR og nærvær, innovasjon, IKT, politisk sekretariat, valg, internkontroll og beredskap

Drift og utvikling 2027-30

Kommunedirektøren, kommunalsjefene og stabslederne utgjør kommunens øverste administrative ledelse og samarbeider tett for å sikre helhetlig styring og utvikling av Råde kommune. Arbeidet tar utgangspunkt i kommuneplanens mål, innbyggernes behov og kommunens økonomiske handlingsrom.

Stabene ivaretar kommunens sentrale administrative og strategiske funksjoner, og har en viktig rolle i å støtte virksomhetene i deres arbeid med å levere gode tjenester til innbyggerne. Gjennom faglig rådgivning, støtte og utviklingsarbeid bidrar stabene til at virksomhetene når sine mål og møter krav og forventninger fra omgivelsene.

Videre forvalter og utvikler stabene kommunens felles systemer og prosesser innen blant annet økonomi, lønn, HR, dokumentforvaltning, internkontroll, beredskap og digitalisering. Målet er å sikre effektive, helhetlige og framtidsrettede arbeidsformer på tvers av organisasjonen.

Stabene representerer kommunens spesialiserte fagkompetanse innen sine områder og legger stor vekt på å være tilgjengelige, løsningsorienterte og oppdaterte. Det skal være enkelt for virksomheter, kommunalsjefer og kommunedirektør å få nødvendig støtte og bistand.

De senere årene er samhandlingen mellom stabene og virksomhetene videreutviklet og styrket. Gjennom faste møteplasser og tett dialog arbeides det kontinuerlig med både faglige problemstillinger, forbedringsarbeid og utvikling av gode samarbeidsrelasjoner. Dette skal bidra til en samlet og effektiv organisasjon som er godt rustet til å møte framtidige utfordringer.

Utviklingsarbeidet i stabene vil i 2027 ha et særlig fokus på digitalisering, innovasjon og effektivisering av arbeidsprosesser. Det vil blant annet bli arbeidet med implementering av Eiendom+, som skal bidra til mer effektiv saksbehandling samt enklere innsyn og samhandling mellom kommunen, søkere og øvrige berørte parter. Samtidig vil det være et fortsatt fokus på å utnytte mulighetene i Microsoft 365-plattformen gjennom videreutvikling og standardisering av digitale arbeidsprosesser.
Det planlegges også å etablere et digitalt system for besøksregistrering og informasjonshåndtering ved rådhuset og i virksomhet MPTE. Videre arbeides det med innføring av en kommuneapp som skal styrke informasjonsflyten mellom kommunen, innbyggerne og frivilligheten. Appen vil også inneholde funksjonalitet for kriseinformasjon og beredskapskommunikasjon. På sikt er målet at denne løsningen skal kunne erstatte kommunens bruk av Facebook som hovedkanal for informasjon til innbyggerne.
I tråd med kommunens digitaliseringsstrategi og målsettingen om digitalt førstevalg vil stabene fortsette arbeidet med å legge til rette for at både ansatte, ledere og innbyggere i størst mulig grad benytter digitale løsninger i samhandling og oppgaveløsning.

Lederutvikling vil fortsatt være et viktig satsingsområde. Det vil arbeides for å styrke lederes og medarbeideres kompetanse innen innovasjon, endringsarbeid og digital transformasjon. Den tverrfaglige innovasjonsgruppen, med representanter fra alle virksomheter, vil videreføre arbeidet med evaluering og utvikling av kommunens innovasjonsstrategi, samtidig som gruppen skal være en ressurs og pådriver for innovasjonsarbeid på tvers av organisasjonen.

Betalingssatser

Kommunedirektøren foreslår betalingssatser for 2027 ut fra følgende prinsipper:

- Råde kommune benytter statens maksimalsatser der slike er vedtatt
- Gebyrer for tekniske tjenester (selvkost) fastsettes i samsvar med gjeldende forskrifter for disse

Andre gebyrer økes slik at lønns- og prisvekst fra 2026 til 2027 kompenseres. For noen gebyrer med små beløp vil dette kunne bety noe større/mindre påslag enn 3,8% økning skulle tilsi.

Se vedlegg «Betalingssatser 2027 – Råde kommune»

Økonomiske oversikter

De økonomiske oversiktene er satt opp i henhold til økonomiforskrift av 07.06.2019.
§§ 5-4, 5-5 og 5-7.

Bevilgning til budsjettområder – Drift (§5-4)

Tjenesteområde	Regnskap 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029
Politisk styring og kontroll	8 691 809	8 542 227	9 815 799	8 874 679	9 515 799	8 874 679
Helse, omsorg og rehabilitering	227 426 510	229 599 596	240 845 248	240 845 248	240 845 248	240 845 248
Oppvekst og levekår	304 182 825	305 806 504	312 661 925	312 661 925	312 661 925	312 661 925
Kommunedirektør m/staber	63 990 211	75 287 010	79 185 615	78 134 615	78 039 615	79 539 615
Miljø, plan og teknikk	27 163 696	37 735 630	87 130 804	35 936 804	34 514 804	32 381 804
Rammer, skatt og finans	-28 788 208	1 096 133	2 231 926	21 025 814	40 660 201	59 982 404
Sum bevilgninger drift, netto*	**602 666 843**	**658 067 100**	**731 871 317**	**697 479 085**	**716 237 592**	**734 285 675**

Bevilgningsoversikt – Drift (§5-4)

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Rammetilskudd	-314 894 680	-337 459 000	-348 992 000	-364 293 000	-377 083 000	-394 895 000
Innteks- og formuesskatt	-292 242 614	-309 355 000	-326 414 000	-342 677 000	-360 138 000	-378 787 000
Eiendomsskatt	-30 048 262	-30 728 000	-30 837 000	-30 937 000	-31 137 000	-31 337 000
Andre generelle driftsinntekter	-27 299 598	-26 045 000	-26 016 000	-26 976 000	-27 973 000	-29 017 000
Sum generelle driftsinntekter	**-664 485 154**	**-703 587 000**	**-732 259 000**	**-764 883 000**	**-796 331 000**	**-834 036 000**
Sum bevilgninger drift, netto*	602 666 843	658 767 100	731 871 317	697 479 085	716 237 592	734 285 675
Avskrivninger	34 303 779	36 244 000	35 497 000	35 497 000	35 497 000	35 497 000
Sum netto driftsutgifter	**636 970 622**	**695 011 100**	**767 368 317**	**732 976 085**	**751 734 592**	**769 782 675**
Brutto driftsresultat	**-27 514 532**	**-8 575 900**	**35 109 317**	**-31 906 915**	**-44 596 408**	**-64 253 325**
Renteinntekter	-13 327 302	-13 230 000	-17 362 000	-16 362 000	-15 362 000	-15 362 000
Utbytte	-283 241	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Gevinter og tap på finansielle omløpsmidler	15 369	0	0	0	0	0
Renteutgifter	34 266 364	32 793 000	40 316 000	51 964 000	58 536 000	62 740 000
Avdrag på lån	24 628 851	26 250 000	24 983 000	29 354 000	32 425 000	35 928 000
Netto finansutgifer	**45 300 040**	**45 613 000**	**47 737 000**	**64 756 000**	**75 399 000**	**83 106 000**
Motpost avskrivninger	34 303 779	36 244 000	35 497 000	35 497 000	35 497 000	35 497 000
Netto driftsresultat	**-16 518 271**	**793 100**	**47 349 317**	**-2 647 915**	**-4 694 408**	**-16 644 325**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	860 857	2 500 000	400 000	200 000	200 000	200 000
Avsetninger til bundne driftsfond	5 873 478	0	17 000	19 000	20 000	19 000
Bruk av bundne driftsfond	-5 184 555	-127 000	-2 655 000	-157 000	-150 000	-67 000
Avsetninger til disposisjonsfond	14 968 491	5 581 000	1 738 683	4 235 915	6 274 408	18 142 325
Bruk av disposisjonsfond	0	-8 747 100	-46 850 000	-1 650 000	-1 650 000	-1 650 000
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	**16 518 271**	**-793 100**	**-47 349 317**	**2 647 915**	**4 694 408**	**16 644 325**
Fremført til inndekning i senere år	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bevilgningsoversikt – Investering (§5-5)

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Investeringer i varige driftsmidler	34 393 621	84 092 715	261 306 542	185 662 500	159 450 000	67 075 000
Tilskudd til andres investeringer	474 750	2 100 000	1 758 000	958 000	958 000	0
Investering i aksjer og andeler i selskaper	1 621 489	1 734 079	1 858 010	0	0	0
Utlån av egne midler	0	11 060 000	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**36 489 860**	**98 986 794**	**264 922 552**	**186 620 500**	**160 408 000**	**67 075 000**
Kompensasjon for merverdiavgift	-4 024 489	-12 046 875	-26 856 042	-23 692 500	-18 950 000	-4 175 000
Tilskudd fra andre	-4 611 965	-600 000	-3 473 000	0	-11 532 000	0
Salg av varige driftsmidler	-55 868	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anlegsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-133 679	-135 000	-135 000	-135 000	-120 000	-30 000
Bruk av lån	-27 096 249	-62 363 500	-229 567 500	-162 728 000	-129 726 000	-62 700 000
Sum investeringsinntekter	**-35 922 249**	**-75 145 375**	**-260 031 542**	**-186 555 500**	**-160 328 000**	**-66 905 000**
Videreutlån	-13 245 776	-45 632 000	-20 000 000	-20 000 000	-20 000 000	-20 000 000
Bruk av lån til videreutlån	13 245 776	45 632 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	9 528 708	4 782 000	5 283 000	5 783 000	6 283 000	6 783 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-6 027 036	-4 782 000	-5 283 000	-5 783 000	-6 283 000	-6 783 000
Netto utgifter videreutlån	**3 501 672**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-860 857	-2 500 000	-400 000	-200 000	-200 000	-200 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	2 396 624	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-5 881 034	0	-268 000	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	2 121 079	135 000	135 000	135 000	120 000	30 000
Bruk av ubundet investeringsfond	-1 845 095	-21 476 419	-4 358 010	0	0	0
Dekning av tidliger års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføringer fra drift og netto avsetninger	**-4 069 282**	**-23 841 419**	**-4 891 010**	**-65 000**	**-80 000**	**-170 000**
Fremført til inndekning i sendere år (udekket beløp)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Langsiktige forpliktelser (§5-7)

Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning § 5-7 stiller krav om at økonomiplanen og årsbudsjettet skal inneholde en oversikt over kommunens gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser.

Bestemmelsen skal gi et samlet bilde av framtidige forpliktelser som vil påvirke kommunens økonomiske handlingsrom i planperioden. Dette omfatter blant annet langsiktig lånegjeld, langsiktige leieavtaler og andre avtaler som innebærer framtidige økonomiske forpliktelser.

Tabellen nedenfor viser forventet utvikling i Råde kommunes langsiktige forpliktelser i planperioden. Utviklingen i lånegjelden er basert på foreslått investeringsplan og forutsetter at investeringene gjennomføres som lagt til grunn i planen. Oversikten over leie- og tilskuddsforpliktelser bygger på kjente avtaler og forutsetninger på tidspunktet for budsjettbehandlingen.

Langsiktige forpliktelser (i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030
Langsiktig gjeld	776 858	781 285	1 005 869	1 159 243
Herav Startlån - lån til videre utlån	166 960	150 521	165 238	179 289
Herav VA-lån	195 965	200 355	299 817	347 638
Herav Netto Investeringsgjeld (Langsiktig gjeld fratrukket startlån og lån til VA)	413 933	430 409	540 814	632 316
Langsiktige leieavtaler	0	0	0	0
Langsiktige tilskuddsforpliktelser	930	840	745	745